

طراحی و اعتبارسنجی مدل بانکداری پایدار جهت نیل به اهداف اقتصاد مقاومتی

مسعود عطائی قراچه^۱، سید محمدرضا داودی^۲، امیر هرتمانی^۳^۱ دانشجوی دکتری مدیریت صنعتی-مالی، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران^۲ استادیار گروه مدیریت، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران^۳ استادیار گروه اقتصاد، واحد دهقان، دانشگاه آزاد اسلامی، دهقان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۰۳

Design And Validation Of Sustainable Banking Model To Achieve The Goals Of Resistance Economy

Masood Atayi Gharacheh¹, Sayyed Mohammad Reza Davoodi², Amir Hortamani³¹ Assistant Professor, Department of Economics, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran² Assistant Professor, Department of Management, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran³ Assistant Professor, Department of Economics, Dehaghan Branch, Islamic Azad University, Dehaghan, Iran

Received: (30/05/2023) Accepted: (29/06/2023)

شناسه یکتا: <https://dorl.net/dor/>

Abstract

Sustainable banking seeks environmental sustainability in order to properly manage energy consumption, establish an optimal pattern of energy consumption, and consider environmental benefits. It also helps achieve security and stable profit in the country's banking industry. Therefore, the current study has been conducted with the aim of designing and validating a sustainable banking model to achieve the goals of a resilient economy. From the point of view of the purpose of this study, it is an applied-developmental research that was conducted with the mixed research method. The statistical population of this research includes 384 experts with banking experience and data collection tools, domestic and foreign articles and questionnaires. In order to identify research indicators, meta-composite qualitative analysis has been used. Then the presented model has been validated using the partial least squares technique. The research data analysis was done in the qualitative phase with MaxQDA software and in the quantitative phase with SMART PLS software. Based on the results of this research, managerial commitment has an impact on risk management and human resource management. Also, the two mentioned components are effective on the structure of the banking system. The structure of the banking system also leads to the improvement of the quality of service provision and the improvement of banking performance. Improving banking performance and services also leads to achieving economic, social and environmental sustainability, which provides the achievement of the goals of resistance economy. Finally, it was determined that the resistance economy facilitates the path of achieving the goals of sustainable banking.

Keywords:

sustainable banking, resilience economy, banking industry, mixed approach

چکیده

بانکداری پایدار به دنبال خود پایداری زیست محیطی جهت مدیریت صحیح مصرف انرژی، استقرار الگوی بهینه مصرف انرژی و در نظر گرفتن منافع زیست محیطی را دارد. همچنین موجب دستیابی به امنیت و سود پایدار در صنعت بانکداری کشور نیز می‌شود. لذا مطالعه حاضر با هدف طراحی و اعتبارسنجی مدل بانکداری پایدار جهت نیل به اهداف اقتصاد مقاومتی انجام شده است. این مطالعه از منظر هدف یک پژوهش کاربردی-توسعه‌ای است که با روش پژوهش آمیخته صورت گرفته است. جامعه آماری این پژوهش شامل کارشناسان باسابقه بانکی به تعداد ۳۸۴ نفر و ابزار گردآوری داده‌ها، مقالات داخلی و خارجی و پرسشنامه می‌باشد. جهت شناسایی شاخص‌های پژوهش از تحلیل کیفی فراترکیب استفاده شده است. سپس مدل ارائه شده با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی، اعتبارسنجی شده است. تحلیل داده‌های پژوهش در فاز کیفی با نرم‌افزار MaxQDA و در فاز کمی با نرم‌افزار Smart PLS انجام شده است. براساس نتایج این پژوهش تعهد مدیریتی بر مدیریت ریسک و مدیریت منابع انسانی تأثیرگذار است. همچنین دو مولفه مذکور بر ساختار نظام بانکی مؤثرند. ساختار نظام بانکی نیز به بهبود کیفیت ارائه خدمات و ارتقاء عملکرد بانکی منجر می‌شود. بهبود عملکرد و خدمات بانکی نیز سبب دستیابی به پایداری اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌شود که دستیابی به اهداف اقتصاد مقاومتی را فراهم می‌سازد. در نهایت مشخص گردید، اقتصاد مقاومتی مسیر دستیابی به اهداف بانکداری پایدار را تسهیل می‌نماید.

واژه‌های کلیدی

بانکداری پایدار، اقتصاد مقاومتی، صنعت بانکداری، رویکرد آمیخته

مقدمه

است (فرگوسن و ولرشیم^۲، ۲۰۲۰). صنعت بانکداری در دنیا سوی پایداری بانکی حرکت می‌کند و بانکداری پایدار آینده صنعت بانکداری است. کشورهای توسعه یافته با طراحی و بکارگیری فناوری‌های جدید مسیر نوینی را جهت توسعه ایجاد کرده‌اند که با مصرف بهینه منابع عجین شده و با نظام بانکی با توسعه پایدار همراه گردیده است (ایپ و بوکن^۳، ۲۰۱۸). از همین رو بسیاری از بانک‌ها استراتژی‌های کلان و سیاست‌های اجرایی مشخصی را در راستای بانکداری پایدار طراحی کرده‌اند. این دیدگاه راهبردی کمک می‌کند تا فعالیت‌ها و عملیات جاری خدمات مختلف بانکی با اهداف کلان و متعالی بانک‌ها در حوزه پایداری هم‌جهت و هماهنگ شود (تورلمو و همکاران^۴، ۲۰۲۱).

در ایران بانک‌ها بزرگترین و اصلی‌ترین موسسات مالی می‌باشند که با توجه به شرایط کشور اهداف دیگری را نیز دنبال می‌کنند. سیاست‌های ویژه ایران سبب شده است تا همواره سیستم اقتصادی و به تبع آن نظام بانکی با شرایط جدیدی روبه‌رو می‌شود که ناچار به اتخاذ راهکارهایی برای مقابله با مسائل می‌گردد (مرادی و همکاران، ۱۳۹۸). مهم‌ترین این شرایط تحریم‌های اقتصادی است. وجود تحریم‌های مختلف ناشی از سیاست‌های رژیم سبب شده است تکیه بر توان داخلی افزایش یابد و راهکارهای مختلفی در این راستا مطرح شده است. یکی از این راهکارها، اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است (رنجبر و همکاران، ۱۳۹۵). در اینجا نقش بانک‌ها در اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی برجسته می‌شود. بانک‌ها به عنوان رکن اساسی در هدایت و مدیریت وجوه، جایگاه ویژه‌ای در رشد اقتصادی و کنترل تورم دارند. بانک‌ها با اتخاذ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی می‌توانند از بروز بحران‌های اقتصادی و مالی جلوگیری نمایند. یکی از این راهکارها، اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است (خالقی، ۱۳۹۷؛ عیسوی و طلایی، ۱۳۹۸). بنابراین مسأله اصلی مطالعه حاضر بر محور دو رویکرد اساسی «پایداری» و «اقتصاد مقاومتی» در صنعت بانکداری ایران قابل تبیین می‌باشد. مبحث پایداری با هدف توسعه مبتنی بر حفظ منابع برای نسل‌های آینده قرار دارد که بویژه طی یک دهه اخیر یک گرایش و اجماع جهانی برای آن بوجود آمده است. در

پس از بحران مالی جهانی سال ۲۰۰۸ که با زیان عمومی صنعت بانکداری همراه بود، بانک‌هایی که فعالیت‌های اجتماعی داشتند موفق به افزایش نرخ سودآوری نیز شدند. این مسأله نقطه آغاز تمرکز بر مسائل مربوط به محیط زیست، جامعه و پایداری در صنعت بانکداری گردید (وانگ و همکاران^۱، ۲۰۲۱). اکنون توجه به مسائل اجتماعی به عنوان یک اهرم مزیت رقابتی و ایجاد اعتماد نزد مشتریان در صنعت بانکداری اهمیت پیدا کرده است. بانک‌ها می‌کوشند علاوه بر کسب حداکثر سود از عملیات بانکی، سازمان‌هایی حساس به وضعیت جامعه، محیط‌زیست و مسائل پایداری باشند (بیگدلی و همکاران، ۱۳۹۹). یک مفهوم جدید در حوزه دستیابی به اهداف اجتماعی و توسعه پایدار، بانکداری پایدار می‌باشد که بویژه در کشورهای درحال توسعه از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. برای موفقیت در نیل به اهداف بانکداری پایدار لازم است تا عوامل زیربنایی آن شناسایی و مفهوم‌سازی شوند (تقوی و همکاران، ۱۳۹۸).

صنعت بانکداری دامنه اثر گسترده‌ای در حوزه دستیابی به پایداری دارند. این تاثیر ناشی از اثرات زیست‌محیطی طرح‌ها، پروژه‌ها و بنگاه‌هایی می‌شود که بانک در آنها سرمایه‌گذاری کرده و یا آنها را تامین مالی می‌کنند. مفاهیم نزدیکی از قبیل سرمایه‌گذاری سبز، مسئولانه و اخلاقی به مدیریت این نوع از تاثیرات در صنعت بانکداری اشاره دارد (رضایی و همکاران، ۱۴۰۰). در این رویکرد اهداف اقتصادی و اجتماعی در نظام بانکی باهم هماهنگ می‌شود. هر فعالیتی که در این نوع نظام بانکداری صورت می‌گیرد مبتنی بر خلق بازدهی چندگانه است، یعنی بازدهی که در آن، هدف نهایی سود حاصل از فعالیت‌ها و مبادلات پولی نیست بلکه این فعالیت‌ها انجام می‌شوند تا به مقاصد بالاتر اجتماعی و محیطی دست یافت (شهبازی و همکاران، ۱۳۹۹).

بدون تردید بانک‌ها عاملی کلیدی در دستیابی به اهداف پایداری می‌باشند. به‌طور کلی بانک‌ها و موسسات مالی می‌توانند با حمایت از طرح‌ها و پروژه‌های مختلف، جریان مالی و نقدینگی را هدایت کنند. چنانچه بررسی طرح‌ها جهت سرمایه‌گذاری براساس اصول پایداری صورت گیرد، نظام بانکی در دستیابی به اهداف پایداری نقش خود را ایفا کرده

² Ferguson & Wollersheim

³ Yip & Bocken

⁴ Torre Olmo, B., Cantero Saiz, M., & Sanfilippo Azofra, S.

¹ Wang, K. T., Liu, S., & Wu, Y.

نیز مورد توجه قرار می‌دهد (حبیبی و عرب، ۱۳۹۷). در یک تعبیر کلی بانکداری پایدار به معنای هدایت سرمایه‌گذاری و مدیریت ریسک محصولات و خدمات به نحوی است که در بلندمدت به توسعه اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیست کمک کند با حداقل آسیب‌زندی. این امر بدین معناست که فعالیت‌های عملیاتی بانک و تصمیم‌های سرمایه‌گذاری نه فقط با معیار سودآوری کوتاه‌مدت بلکه با نگاهی بلندمدت انجام شوند و روابط متقابلی که بین منافع اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی برقرار است را مورد نظر قرار دهند (کومار و پراکاش^۱، ۲۰۱۹).

در تعریفی دیگر بانکداری پایدار به معنی انجام فعالیت‌های عملیاتی و کسب و کار بانکی با در نظر داشتن آگاهی از تاثیرات زیست‌محیطی و اجتماعی این فعالیت‌ها تعریف می‌شود. مؤسسات بانکی، بانکداری پایدار را به صورت دوجانبه در عملیات روزانه داخلی و فعالیت‌های خود در رابطه با تعاملات خارجی با مشتریان و انواع پروژه‌هایی که روی آنها سرمایه‌گذاری می‌کنند، مورد استفاده قرار می‌دهند (دوگلائی و آسیرو^۲، ۲۰۱۷). بانکداری پایدار اشاره به چشم‌انداز و برنامه بلندمدت سیستم بانکی جهت سرمایه‌گذاری و ارائه خدمات بانکی در راستای نیل به اهداف توسعه پایدار دارد. در این رویکرد، بانکداری باید در خدمت نیل به توسعه پایدار باشد (ایپ و بوکن^۳، ۲۰۱۸).

از ابتدای قرن بیست و یکم، پایداری یکی از مسائل اصلی رشد و توسعه در دنیا بوده است. صنعت بانکداری که در کانون بسیاری از پیشرفت‌های قابل توجه صنعتی و اقتصادی قرار دارد نیز با مفاهیم پایداری درهم آمیخته است. به همین منظور بانک‌ها بیشتر از حوزه‌هایی حمایت می‌کنند که در راستای طراحی محصولات و خدمات با توجه به محیط زیست و ارائه خدمات به توسعه‌های آینده حرکت می‌کنند (رامناریان و پیلائی^۳، ۲۰۱۶). بدین ترتیب نظام‌های بانکی دنیا در یک روند کاملاً روشن و متاثر از سیاست‌های اجتماعی، خدمات خود را در راستای توسعه پایدار باز تعریف و تدوین نموده و هم اکنون با رویکرد تقویت توسعه پایدار در حال ارائه خدمات توسعه‌ای در سطوح محلی و ملی و تلاش برای گسترش این خدمات در سطوح منطقه‌ای می‌باشند (پردیس و عمادی، ۱۳۹۲). این رویکرد در کشورهای توسعه یافته محور فعالیت‌های نهادهای

سوی دیگر اقتصاد مقاومتی قرار دارد که بر اساس سیاست‌ها و اسناد بالادستی الگویی برای هدایت تمامی فعالیت‌های اقتصادی در کشور می‌باشد.

در مجموع می‌توان بیان کرد بانک‌های پیشرو و موفق کنونی بر موضوع مسئولیت‌پذیری اجتماعی تمرکز کرده‌اند؛ چون پیش‌بینی و اعتماد به وضعیت مالی بانک، ثبات، عملکرد اقتصادی، فعالیت‌های اخلاقی و خدمات مالی، همچنین تصدیق منافع جامعه و حتی مرتبه وسیعتری از آن، یعنی اعتماد جامعه، در گرو مسئولیت‌پذیری اجتماعی بانک‌ها است (اسماعیلی و همکاران، ۱۳۹۷). از آنجا که مسئولیت‌پذیری اجتماعی و توسعه پایدار، مستلزم پایداری در تمامی صنایع می‌باشد و با توجه به اهمیت صنعت بانکداری در جوامع کنونی مفهوم بانکداری پایدار مطرح گردیده است. بانک‌ها سعی در حرکت به سمت پایداری نموده لذا ارائه مدلی از بانکداری پایدار در دستیابی به هدف مذکور راه‌گشا خواهد بود (شکوه و همکاران، ۱۳۹۹). در واقع نظام بانکداری پایدار با سرمایه‌گذاری در حوزه‌های اقتصاد سبز و پایدار می‌تواند زمینه توسعه پایدار در کشور را فراهم کند. از سوی دیگر تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در گرو تامین مالی گسترده است که بانک‌ها به عنوان مؤسسات مالی اصلی کشور، عهده‌دار این مساله می‌باشند. بنابراین چنانچه اولویت‌بندی به طرح‌ها و پروژه‌ها در راستای نیل به اهداف اقتصادی مبتنی بر پایداری آنها به اصول پایدار و توسعه پایدار باشد، زمینه شکوفایی درون‌زای اقتصاد مبتنی بر توسعه پایدار فراهم می‌شود. این مهم نیازمند الگویی کاربردی است که در واقع مساله اصلی و شکاف پژوهشی موجود نیز می‌باشد. بنابراین این مطالعه در جستجوی ارائه مدلی برای بانکداری پایدار جهت نیل به اهداف اقتصاد مقاومتی می‌باشد. مطالعه حاضر به این پرسش کلیدی پاسخ می‌دهد که عوامل زیربنایی بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی کدامند و چه روابطی باهم دارند؟

مبانی نظری پژوه

تعریف و مفهوم بانکداری پایدار

بانکداری پایدار، یک استراتژی است که بر دستیابی به سودآوری بانکی با عنایت به مسائل اجتماعی و پایداری زیست‌محیطی اشاره دارد. این نوع بانکداری، معرف آن دسته از فعالیت‌ها، محصولات و خدمات بانکی است که به توسعه اجتماعی و انسانی امروز و فردای جامعه کمک می‌کند و همزمان پاسخگویی به نیازهای واقعی امروز مدنظر است، پایداری و دوام اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی جامعه را

¹ Kumar & Prakash

² Dugelay & Asiru

³ Ramnarain & Pillay

است شوکها را بدون آسیب به تخصیص پس‌اندازها به فرصت‌های سرمایه‌گذاری و جریان پرداخت‌های اقتصادی، تحمل کند (پوستینچی و همکاران، ۱۳۹۵). مطالعه نظریات صاحب نظران و پژوهشگران مختلف نشان می‌دهد که از رقابت‌پذیری در صنعت بانکی تعریف و تعبیر واحدی وجود ندارد. اما به طور کلی می‌توان رقابت‌پذیری را قابلیت‌ها و توانمندی‌هایی دانست که بانک‌ها دارا هستند و می‌توانند آنها را حفظ کنند تا در عرصه رقابت نرخ بازگشت مالی بالایی ایجاد کرده و توانمندی مالی خود را در وضعیت نسبتاً بالایی قرار دهند. به عبارت دیگر، رقابت‌پذیری توانایی افزایش سهم بازار، سوددهی، رشد ارزش افزوده و ماندن در صحنه رقابت برای یک دوره طولانی است (کیمنتو و کاجیری، ۲۰۱۸).

با ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، انگیزه مضاعفی فراهم شده است تا با استفاده از خط‌مشی‌های کلی در این سیاست‌ها، نظام اقتصادی متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو محقق شود و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام عینیت یابد. نظام بانکی به عنوان یکی از اجزای مهم در نظام اقتصادی کشور، نقش مهمی در تحقق و اجرای این سیاست‌ها بر عهده دارد (خوانساری و قلیچ، ۱۳۹۴). براساس ماده نهم بندهای اقتصاد مقاومتی، به اصلاح و تقویت همه جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد و پیشگامی در تقویت بخش واقعی اقتصاد به‌خصوص در راستای تقویت تولید ملی تاکید شده است. اهمیت این موضوع زمانی بیشتر مدنظر قرار خواهد گرفت که بررسی اطلاعات و داده‌های مربوط به منابع چهارگانه تامین مالی در سال‌های گذشته اعم از نظام بانکی، بازار بورس، بودجه‌های عمرانی و سرمایه‌گذاری خارجی موید این مهم است که بانک‌ها بار اصلی تامین مالی بخش‌های اقتصاد را در سال‌های اخیر برعهده داشته‌اند. به همین دلیل است که توجه به کارکرد نهاد بانک در اقتصاد ایران به خصوص در راستای مقاوم‌سازی بنیان‌های اقتصادی بسیار حائز اهمیت است. مروری بر داده‌های آماری موجود در خصوص نظام بانکی می‌تواند راهبرد بکارگیری اقتصاد مقاومتی را روشن نماید (امینی و اشرفی، ۱۳۹۶).

ضرورت همگامی بانکداری با کل اقتصاد به منظور دستیابی به اهداف اقتصاد مقاومتی نیازی به استدلال ندارد. در واقع نقش

مالی و اقتصادی می‌باشد. در اقتصادهای نوظهور نیز یکی از راه‌کارهای اصلی پیشرفت، حرکت به سوی توسعه پایدار است. بنابراین منطقی است این کشورها که ظرفیت سرمایه‌گذاری محدودتری دارند جهت پیشرفت زیرساخت‌های مالی خود، عوامل بکارگیری موفقیت آمیز بانکداری پایدار را در رسیدن به توسعه پایدار شناخته و با کمترین هزینه ممکن تلاش کنند تا به توسعه پایدار دست یابند (رضایی و زارع، ۱۳۹۵).

بانکداری پایدار اشاعه محصولات و خدمات بانکی با هدف پوشش نیازهای افراد و حفظ منافع و منابع زیست‌محیطی است در عین حال اینکه سودآوری بانکی نیز در نظر گرفته شود. در این رویکرد مسئولیت اجتماعی، رعایت اخلاق و احترام به محیط‌زیست در کنار هم قرار می‌گیرد. این رویکرد در مطالعات مختلف بیشتر در دو حوزه بانکداری سبز و بانکداری اجتماعی مطرح شده است (ایپ و بوکن، ۲۰۱۸؛ آراسیل^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). طبق تعریف موسسه گارتنر^۳ بانکداری اجتماعی ترکیبی از روندهای اجتماعی مانند فعالیت‌های سبز، کارآفرینی اجتماعی و وام‌دهی نظیر به نظیر و برنامه‌ریزی مالی از طریق شبکه‌های اجتماعی با محصولات و خدمات بانکی است (نایزم و همکاران^۴، ۲۰۱۹). یکی دیگر از حوزه‌های زیربنایی بانکداری پایدار، موضوع بانکداری سبز است. بانکداری سبز راهکاری برای دستیابی به اهداف پایداری می‌باشد. بانک‌ها از طریق تامین مالی پروژه‌های سبز امکان تحقق اهداف توسعه پایدار را فراهم می‌کنند (یاداف و پاتاک^۵، ۲۰۱۳؛ ژیزیا و همکاران^۶، ۲۰۱۸).

بانکداری پایدار از منظر اقتصاد مقاومتی

در ادامه لازم است تا به تشریح بانکداری پایدار مبتنی بر اصول اقتصاد مقاومتی پرداخت. جهت نیل به اهداف اقتصاد مقاومتی اقتضات و شرایط خاص خودش را دارد لذا مفهوم رقابت در این صنعت نیز معمولاً با عنایت به ثبات مالی تعریف می‌شود. رقابت هم‌اوردی است که در آن بانک‌ها در تلاش برای جذب مشتریان در طول زمان هستند و هدف از آن افزایش سهم بازاریابی و به دست آوردن سود بیشتر است. ثبات مالی نیز شرایطی است که در آن سیستم بانکی قادر

¹ Yip & Bocken

² Aracil

³ Gartner

⁴ Nizem, E., Ng, A., Dewandaru, G., Nagayev, R., & Nkoba, M. A.

⁵ Yadav, R., & Pathak

⁶ Zhixia, C., Hossen, M. M., Muzafary, S. S., & Begum, M.

مخرب در واقع به معنای انطباق سازوکارهای توزیع منابع مالی و سیاست‌های پولی با قواعد دینی و الهی است که در نهایت به اسلامی شدن هرچه بیشتر روابط حاکم بر مناسبات اقتصادی، اخلاقی و اجتماعی مردم می‌انجامد. سیاست‌های اقتصاد مقاومتی با هدف خروج از رکود و دستیابی به رشد اقتصادی پایدار تنظیم و ابلاغ شده است، لذا خروج از رکود، کسب نرخ رشد اقتصادی بالاتر، تقویت توان تولیدی کشور و بهره برداری از امکانات سرمایه‌ای کشور در کوتاه مدت جزو اهداف دولت بوده و در بلند مدت نیز افزایش ظرفیت‌های تولیدی کشور و سرمایه‌گذاری‌های جدید مدنظر است و در این زمینه بانک‌ها نقش مهم و محوری دارند (ناصری و همکاران، ۱۳۹۷).

بررسی پیشینه مطالعات انجام شده در ایران نشان می‌دهد بیشتر در دو حوزه بانکداری اجتماعی و بانکداری سبز قابل دسته‌بندی هستند. در برخی مطالعات بر محورهای بانکداری اجتماعی تاکید شده است (اسماعیلی و همکاران، ۱۳۹۷؛ بیگدلی و همکاران، ۱۳۹۹؛ شهبازی و همکاران، ۱۳۹۹؛ رضایی و همکاران، ۱۴۰۰). مطالعاتی نیز در حوزه بانکداری سبز صورت گرفته است (شاهبند و همکاران، ۱۳۹۵؛ جعفری و کاظمی، ۱۳۹۶؛ حقیقی و تقوی، ۱۳۹۹). اما در کمتر مطالعه‌ای به صورت مستقیم به موضوع بانکداری پایدار پرداخته شده است (حیبی و عرب، ۱۳۹۷؛ تقوی و همکاران، ۱۳۹۸؛ شکوه و همکاران، ۱۳۹۹). در نهایت تاکنون مطالعه مستقلی در حوزه مفهوم‌سازی بانکداری پایدار جهت دستیابی به اهداف اقتصاد مقاومتی صورت نگرفته است. بنابراین به نظر می‌رسد طراحی و اعتبارسنجی الگویی در حوزه پایداری در صنعت بانکداری کشور براساس اهداف اقتصاد مقاومتی ضرورت دارد.

روش‌شناسی پژوهش

هدف این مطالعه طراحی و اعتبارسنجی مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران است. بنابراین از منظر هدف یک مطالعه کاربردی-توسعه‌ای است. چون داده‌ها در این پژوهش بدون جهت‌گیری و دستکاری، گردآوری شده است بنابراین جمله مطالعات غیرآزمایشی (توصیفی) محسوب می‌شود. روشی که در این پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد، روش پژوهش آمیخته از نوع اکتشافی با تاکید بر داده‌های کیفی است. در نهایت این مطالعه از منظر بازه زمانی گردآوری داده‌ها یک پژوهش پیمایشی-مقطعی محسوب می‌شود.

برای گردآوری داده‌های پژوهش در فاز کیفی از روش فراترکیب و مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شده است.

این نهاد اقتصادی در سیاست‌ها ابلاغی اقتصاد مقاومتی نیز برجسته است. بند نهم از سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی به همین موضوع اختصاص دارد (سیفلو، ۱۳۹۵). نظام بانکی در ساختار اقتصادی هر کشوری در جایگاه مدیریت توزیع منابع پولی در میان فعالان بخش خصوصی و همچنین بازوان اجرایی نهادهای ناظر بر اقتصاد برای کنترل و هدایت نقدینگی در جامعه قرار دارد. از این رو بررسی نقش بانک‌ها در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (ابدالی و منتظری، ۱۳۹۳). از آنجا که اقتصاد ایران، مبتنی بر نفت و با بهره پایین است و نیز با توجه به اهمیت و جایگاه راهبردی و سیاسی ایران در منطقه همواره در معرض انواع تقابلهای، تحریم‌ها و شوک‌های پیش‌بینی نشده از سوی برخی از مجامع بین‌المللی است. تقویت بنیان‌های اقتصادی کشور در مواجهه با نوسانات و چالش‌های گوناگون به عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر مطرح می‌گردد. ابلاغ سیاست کلی اقتصاد مقاومتی بر اساس بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی توسط رهبر، حرکتی جدید و تدبیری اثربخش در تقویت و مقاوم‌سازی بنیان‌های اقتصاد ملی و بارورسازی آن در سال‌های پیشرو است. یکی از الزامات تقویت بنیان اقتصادی کشور، تقویت یکی از ارکان مهم اقتصاد یعنی نظام بانکی است. نظام بانکی نقش بسیار مهمی در فعالیت اقتصادی کشور و پیاده‌سازی و اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی خواهد داشت (خالقی، ۱۳۹۷).

بطور کلی می‌توان چنین جمع‌بندی کرد که دستیابی به اهداف توسعه پایدار نیازمند هزینه و پشتوانه بالایی است و در کشورهای در حال توسعه مانند ایران بزرگترین نهادهای مالی تامین‌کننده این هزینه بانک‌ها می‌باشند. از سوی دیگر مشاهدات و مطالعات نشان می‌دهد که در صنعت بانکداری کشور با وجود پیشرفت خوب، هنوز با کشورهای توسعه یافته در این زمینه فاصله‌هایی وجود دارد (عابدینی و زارعی، ۱۳۹۶). بانک‌ها در تمام اقتصادها نقشی اساسی بر عهده دارند و شریان اصلی انتقال وجوه و تأمین مالی هستند؛ در ایران به دلیل اتکای بیشتر تأمین مالی به بانک، این اهمیت دو چندان است؛ این نقش برجسته بانک در اقتصاد، در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز مد نظر بوده است و بند نهم آن به این مهم اختصاص دارد. برای اینکه اقتصاد مقاومتی بتواند در عرصه عملیاتی ظهور و بروز یابد، بانکداری مقاومتی از اولویت‌های اصلی و از پیش‌نیازهای اساسی است (سیفلو، ۱۳۹۵). از این رو تطبیق روش‌ها و الگوهای استفاده شده در این نظام با اصول اسلامی و نفوذناپذیری آن در مقابل عوامل

حاصل از اعتبارسنجی پرسشنامه در بخش اعتبارسنجی مدل ارائه شده است.

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از تکنیک حداقل مربعات جزئی استفاده شده است. این روش شامل دو مدل بیرونی (اندازه‌گیری) و مدل درونی (ساختاری) است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش حداقل مربعات جزئی با نرم‌افزار Smart PLS استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در گام نخست با استفاده از روش فراترکیب مقوله‌های مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران شناسایی شده است. فراترکیب یکی از روش‌های فرامطالعه است که به ارزیابی سایر پژوهش‌های انجام شده می‌پردازد و از این منظر با عنوان ارزشیابی ارزشیابی‌ها از آن یاد می‌شود. بطور کلی روش فراترکیب نوعی مطالعه کیفی است که از اطلاعات یافته‌های مستخرج از مطالعات دیگر در زمینه موضوع مرتبط، استفاده می‌کند. پژوهشگر در روش فراترکیب، داده‌های ثانویه نتایج حاصل از سایر مطالعه‌ها را برای پاسخگویی به نتایج مطالعه خود باهم ترکیب نموده و نتایج جدیدی بدست می‌آورد (جلالی و خالدی، ۱۳۹۷، تولایی، ۱۳۹۸). برای دستیابی به هدف پژوهش از روش فراترکیب، مطابق از الگوی سندلوسکی و باروسو^۲ (۲۰۰۷) استفاده شد.

شکل ۱- الگوی هفت مرحله‌ای فراترکیب (اقتباس از سندلوسکی و باروسو، ۲۰۰۷)

گام نخست: تنظیم پرسش‌های پژوهش

نخستین گام در روش فراترکیب، تنظیم پرسش‌های پژوهش است. این پرسش‌ها عموماً براساس چهار پارامتر چه چیزی، چه کسی، چه زمانی و چگونه؛ قابل تنظیم است. در گروه‌بندی و تحلیل ابعاد مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در

در بخش کمی با تدوین پرسشنامه، اقدام به اعتبارسنجی مدل پژوهش گردیده است. در این مطالعه برای محاسبه حجم نمونه کلیه کارشناسان باسابقه بانکی از فرمول کوکران استفاده شده است. ماهیت فرمول کوکران به صورتی است که برای حجم بالای N مقداری بین ۳۸۰ تا نهایتاً ۳۸۴ نفر بدست می‌دهد.

$$\lim_{N \rightarrow \infty} (n) = 384$$

برای مثال اگر حجم جامعه از ۳۰ هزار نفر به ۳ میلیون نفر تغییر کند حجم نمونه مورد نیاز از ۳۸۰ نفر به ۳۸۴ نفر تغییر خواهد کرد. با توجه به حجم نامحدود تعداد کارشناسان باسابقه بانکی، تعداد حجم نمونه زیر قابل محاسبه است:

$$d = 0.05$$

$$t = 1.96$$

$$p = 0.5$$

$$q = 0.5$$

$$n = \frac{t^2 pq}{d^2} = \frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{(0.05)^2} = \frac{0.9604}{0.0025} = 384$$

با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۴ نفر برآورد شد و برای اطمینان بیشتر، تعداد ۴۰۰ پرسشنامه با روش تصادفی ساده در میان کارشناسان باسابقه بانکی توزیع خواهد شد. در مرحله نخست از روش فراترکیب برای شناسایی مقوله‌های اصلی و فرعی پژوهش استفاده شده است. سپس به ارائه مدل و اعتبارسنجی آن پرداخته شده است. برای انجام فراترکیب از نرم‌افزار MaxQDA استفاده شده است.

برای بررسی روایی پرسشنامه از روایی سازه (مدل بیرونی)، روایی همگرا (AVE) و روایی واگرا استفاده شد که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است. همچنین آلفای کرونباخ کلی پرسشنامه در یک مطالعه مقدماتی ۰/۹۱۲ بدست آمد. مقدار AVE برای تمامی متغیرهای باید بزرگتر از ۰/۵ باشد. برای محاسبه پایایی نیز پایایی ترکیبی (CR) و ضریب آلفای کرونباخ هر یک از عوامل محاسبه شده است. میزان پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ تمامی ابعاد باید بزرگتر از ۰/۷ باشد (آذر و همکاران، ۱۳۹۸؛ هنسلر و همکاران^۱، ۲۰۱۵). نتایج

² Sandelowski, M., & Barroso, J.

¹ Henseler

صنعت بانکداری ایران مورد سوال قرار گرفته است.

اسناد و مدارک گذشته استفاده شده است. این اسناد و مدارک شامل تمام پژوهش‌ها در زمینه مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران بوده است. با بررسی و شناسایی پژوهش‌ها از طریق سامانه جستجوی کتابخانه ملی و دیگر کتابخانه‌ها، پژوهشکده‌ها و سایت‌هایی همچون جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات تخصصی نور، مقالات علمی همایش‌های کشور، پایگاه نشریات کشور، ایران داک و غیره با کلیدواژه‌های مرتبط با مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران در فیلد عنوان جمعاً ۳۷ پژوهش یافت شد.

گام سوم: جستجو و انتخاب متون مناسب

در ادامه با استفاده از روش CASP با ۱۰ شرط کیفی، هر مقاله را به لحاظ کیفی مورد ارزیابی قرار گرفت. هر یک از مقالات در مواجهه با این شرایط، امتیازی از ۱ تا ۵ گرفته و مقالاتی که مجموع امتیازات آن‌ها ۳۱ و بالاتر شود به لحاظ کیفی تأیید و باقی مقالات حذف شد. فرایند بازمینی و انتخاب در این پژوهش به صورت خلاصه در شکل ۲ نشان داده شده است:

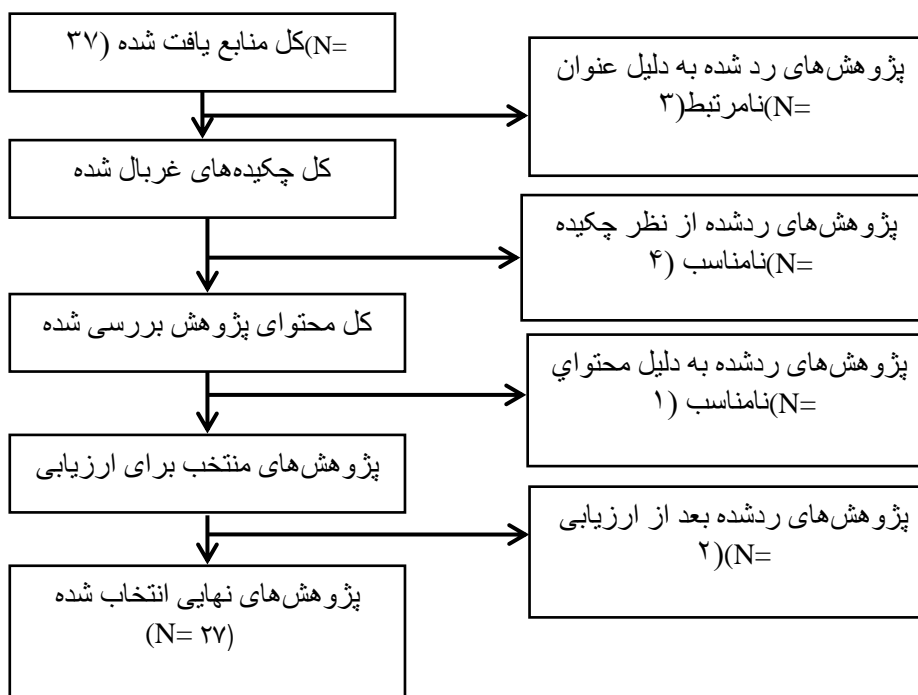
جدول ۱- پرسش‌های پژوهش

پارامتر	پرسش پژوهش
چه چیزی (What)	مقوله‌های زیربنایی مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران کدامند؟
چه کسی (Who)	چه افرادی در توسعه مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران نقش‌آفرین هستند؟
چه (When)	شاخص‌های سنجش مقوله‌های مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران شامل چیست؟
چگونه (How)	مقوله‌های مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟

گام دوم: بررسی نظام‌مند متون

برای گردآوری داده‌های پژوهش از داده‌های ثانویه به نام

شکل ۲- فرایند بازمینی و انتخاب

سرانجام پس از چهار مرحله پالایش از میان ۳۷ مطالعه، ۱۰ مورد آن حذف و ۲۷ پژوهش برای تجزیه و تحلیل اطلاعات انتخاب شد.

شده. جدول ۲ شامل اطلاعات ذیل می‌باشد: اطلاعات شناسنامه‌ای پژوهش: عنوان، نام و نام خانوادگی پدیدآورندگان و سال انتشار. اطلاعات روشی کلیدی: روش و هدف پژوهش. اطلاعات یافته‌های اصلی: نتایج و یافته‌های پژوهش.

گام چهارم: استخراج اطلاعات پژوهش

در این پژوهش، اطلاعات پژوهش‌ها در جدولی دسته‌بندی

جدول ۲- اطلاعات مقالات داخلی و خارجی منتخب

ردیف	نویسنده/نویسندگان و سال	هدف مطالعه	روش پژوهش	نتایج مطالعه
	رضائی و همکاران (۱۳۹۹)	بانکداری پایدار در چهارچوب گفتمان توسعه پایدار	تحلیل داده‌ها، آزمون فرضیات و نیز برازش مدل مفهومی پژوهش با روش مدلیابی معادلات ساختاری LESREL و نرم افزار انجام گرفته است.	از آنجا که توسعه پایدار مستلزم پایداری در تمامی صنایع می باشد و با توجه به اهمیت صنعت بانکداری در جوامع کنونی مفهوم بانکداری پایدار مطرح گردیده است . بانک‌ها سعی در حرکت به سمت پایداری نموده لذا ارائه مدلی از بانکداری پایدار در دستیابی به هدف مذکور راهگشا خواهد بود. متغیرهای شناسایی متغیرهای حاکمیت بانکی، شناخت قوانین مربوط به ساختار حاکمیت شرکتی، استفاده از فناوریهای به روز و زیرساخت‌های ICT، محافظت از دارایی‌ها و زیرساخت‌ها در برابر مخاطرات، رعایت قوانین و مقررات حاکم بر نظام بانکی، ایجاد تغییر در قوانین و مقررات حاکم بر نظام بانکی، تدوین مدیریت و سیاستگذاری در سطحی فراتر از سطح بنگاه به‌عنوان نتیجه این پژوهش ذکر شدند.
	شادمهری و همکاران (۱۳۹۹)	اقتصاد مقاومتی، شاخص‌ها و الزامات از منظر قرآن و اهل بیت (ع)	با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار انجام SMART PLS شده است.	از مهمترین مصادیق جهاد اقتصادی در کلام اهل بیت (ع) میتوان به توسعه فرهنگ کار و کوشش، اهمیت تولید، انضباط اقتصادی، عدالت اقتصادی، برنامه ریزی اقتصادی و اخلاق اقتصادی اشاره نمود.
	مقدم (۱۳۹۹)	اقتصاد مقاومتی و تحقق جهاد اقتصادی	در این مطالعه از روش توصیفی استفاده گردیده و سعی دارد گوشه ای از دشمنی‌های ابرقدرت‌ها و راهکارهای پیشگیرانه و مقابله با آن را برای خواننده از دیدگاه مقام معظم رهبری تبیین نماید.	در این مطالعه با هدف معرفی لفظ اقتصاد و مقایسه اقتصاد اسلامی و غربی و بیان اشکالاتی که در اقتصادهای غیر اسلامی وجود دارد و مشکلاتی در این نوع اقتصاد گریبانگیر آن هستند، پرداخته شده و سپس واژه جهاد و معیار آن از دیدگاه مقام معظم رهبری تبیین گردیده و سپس جهاد اقتصادی و الزامات آن و مصادیق آن مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفت و در پایان اقتصاد مقاومتی و چرایی آن از دیدگاه مقام رهبری بدان پرداخته شد و یک مورد از بندهای ۲۴ گانه سیاست‌های اقتصاد مقاومتی که کاهش وابستگی به نفت و صادرات محصولات فرآوری شده از نفت خام است بازکاوی گردید.
	شیروی و همکاران	اقتصاد مقاومتی و	با استفاده از تحلیل عاملی	سوال این پژوهش این است که میان سند کلی

<p>اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار که هر دو، شاخص‌هایی را برای پیشرفت معرفی می‌نمایند، چه رابطه‌ای از لحاظ حقوقی وجود دارد و به عبارتی بهتر چه مشابهت‌ها و تفاوت‌هایی میان این دو سند کلی موجود است. نتایج نشان می‌دهد هم پوشانی‌های زیادی بین توسعه پایدار و اقتصاد مقاومتی وجود دارد.</p>	<p>تأییدی انجام شده است.</p>	<p>توسعه پایدار در اسناد بین‌المللی</p>	<p>(۱۳۹۸)</p>
<p>رویکرد اقتصاد مقاومتی بانک را در رسیدن به بهره‌وری توسعه خواهد داد. از طرفی نرخ بازده دارایی‌ها به عنوان شاخص بهره‌وری در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بانک ملی ایران می‌تواند مورد پایش قرار گیرد. همچنین مولفه‌هایی نظیر اجرای مدیریت کلان بانکی و سیاست‌گذاری، افزایش شفافیت و کاهش پیچیدگی ابزارهای مالی، استقرار عملکرد دانش محورانه در بانک، افزایش توان رقابتی بانک در برابر سایر رقبای، افزایش توانایی سیستم بانکی در برابر تهدیدات از پیش معین شده، حمایت از تولید ملی، افزایش توانایی در افزایش کیفیت تولیدات داخلی، توسعه دادن ظرفیت‌های تولیدات داخلی، پیاده‌سازی مدیریت مصرف صحیح، مدیریت منابع ارزی در نتیجه این پژوهش ارائه شده‌اند.</p>	<p>اطلاعات جمع‌آوری شده در مرحله کیفی به روش تحلیل محتوا و در مرحله کمی از مدلسازی معادلات ساختاری و روش تحلیل و SPSS عاملی با نرم افزار مورد تحلیل PLS قرار گرفت.</p>	<p>بررسی تأثیر سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی</p>	<p>ناصری و همکاران (۱۳۹۷)</p>
<p>آنچه که بیشتر مشخص است بحث انضباط مالی، تسهیل اعطای تسهیلات به کارآفرینان و صنعت گران، لزوم خصوصی سازی در نظام بانکی و توسعه زیرساخت‌های بانکداری الکترونیک در کشور در برنامه تحول از جایگاه خاصی برخوردار خواهد بود. در پایان نیز مدل پیشنهادی برای اقتصاد مقاومتی بر اساس قابلیت آن برای اقتصاد ایران ارائه شده است.</p>	<p>با استفاده از روش آمیخته اکتشافی انجام شده است که در نخستین مرحله آن، مطالعه ای کیفی (تحلیل دلفی) به منظور آرایه مدل پژوهش جهت بررسی کمی و همچنین آزمون مدل تحقیق در مرحله دوم (کمی) انجام گردید.</p>	<p>نقش نظام بانکی در تحقق اقتصاد مقاومتی</p>	<p>خالقی (۱۳۹۷)</p>
<p>نتایج پژوهش حاکی از آن است که، «فرهنگ کار و تولید از طریق افزایش تولید و ساخت مایحتاج مملکت، مردمی کردن اقتصاد از طریق افزایش حذف انحصار تولید و مشارکت عامه مردم در تولید، حمایت از تولید ملی از طریق تقویت تولید کنندگان داخلی و ارتقاء کیفی محصولات داخلی، اصلاح الگوی مصرف از طریق مصرف بهینه محصولات موجب تقویت، استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها از طریق افزایش بهره‌وری و تولید، روح خودباوری و خود اتکائی از طریق تلاش برای تولید مایحتاج ملی و کاهش وابستگی به منابع خارجی موجب توسعه پایدار ج.ا.ا می‌گردد</p>	<p>با استفاده از روش داده بنیاد و با مصاحبه از خبرگان و کدگذاری آن نتایج پژوهش آرایه گردید.</p>	<p>نقش مولفه‌های اقتصاد مقاومتی در توسعه پایدار ایران</p>	<p>رفیعی و همکاران (۱۳۹۷)</p>

<p>با تحلیل محتوای ارزیابی اثرات بالقوه رعایت بانکداری اسلامی بر شاخصه‌های بانکداری مقاومتی در راستای بالابردن سطح مقاومت بانک‌ها و اقتصاد، نتیجه گرفته شد که با رعایت بانکداری اسلامی می‌توان سطح مقاومت سیستم بانکی و اقتصاد بانک محور را در مقابل تکانه‌های اقتصادی تقلیل داد. در نهایت برای بررسی صحت تجربی نتایج، به بررسی تاثیر بحران‌های اقتصادی بر عملکرد نظام بانکداری اسلامی و بانکداری متعارف پرداخته شد که نتایج حاکی از تاثیرگذاری کمتر بحران‌های اقتصادی بر سیستم بانکداری اسلامی، در مقایسه با سیستم بانکداری متعارف بوده است.</p>	<p>آزمون فرضیات با استفاده از ضریب همبستگی رگرسیون انجام گرفت.</p>	<p>بررسی جایگاه سیستم بانکداری در اقتصاد مقاومتی با تاکید بر محور بانکداری اسلامی</p>	<p>امینی و اشرفی (۱۳۹۶)</p>
<p>مفهوم‌شناسی بانکداری مقاومتی در قالب دو مفهوم «بانک مقاوم» و «بانک مقاوم‌ساز» تشریح شده است و مبتنی بر الگوی تفکیک در بانکداری اسلامی، الگویی تفکیکی با سه نوع بانک نیازهای اساسی، توسعه‌ای و تجاری طراحی شده است؛ علاوه بر این به عنوان جدیدترین نوع بانک، بانک نیازهای اساسی به صورت تفصیلی در سه محور منابع، مصارف و عملیات تشریح شده و نکات اجرایی در خصوص آن مورد بحث قرار گرفته است. نتایج این تحقیق علاوه بر مفهوم‌شناسی بانکداری مقاومتی، الگویی عملیاتی برای بانکداری مقاومتی مبتنی بر الگوی تفکیک است که یکی از انواع آن به صورت موردی، تشریح شده است.</p>	<p>داده‌های کیفی از میان مصاحبه با مشارکت کنندگان پژوهش گردآوری شد و با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی و SMART نرم افزار مدل پژوهش PLS اعتبارسنجی گردید.</p>	<p>طراحی الگوی بانکداری مقاومتی مطالعه موردی بانک نیازهای اساسی</p>	<p>سیفالو (۱۳۹۵)</p>
<p>با بررسی اسناد موجود برخی از راهکارهایی را که می‌توان در راستای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به کار گرفت شامل افزایش سرمایه بانک‌ها، تهیه و طراحی نقشه راه بانکداری اسلامی و تجهیز کردن سیاست‌های پولی به ابزارهای اسلامی، گسترش و ترویج فرهنگ ارزش‌آفرینی در بین کارکنان بانک، سنجش مداوم کارایی شعب و تجهیز شدن به فناوری‌های نوین می‌باشد.</p>	<p>از روش تاپسیس فازی استفاده شده است.</p>	<p>اقتصاد مقاومتی و راهکارهای عملیاتی کردن آن در نظام بانکی کشور</p>	<p>رنجبر و همکاران (۱۳۹۵)</p>
<p>نتایج تحلیل‌ها نشان می‌دهد که منابع درآمدی شهرداری تهران پایدار نبوده و در راستای توسعه پایدار و عدالت اجتماعی قرار ندارد. همچنین این منابع مالی، از تنوع برخوردار نمی‌باشند. نتایج بررسی عملکرد بانک شهر در تأمین منابع مالی نشان می‌دهد که، بانک شهر توانسته تا حدودی، ارتباط مناسبی بین شهرداری تهران با بازار سرمایه از طریق مواردی مانند ورود به فرابورس، امکان استقراض خارجی، امکان انجام پروژه‌ها با استفاده از روش BOT و سایر موارد داشته باشد.</p>	<p>تجزیه و تحلیل داده‌ها با SPSS نرم افزارهای نتایج تایید هر سه PLS فرضیه اصلی را نشان داد.</p>	<p>تبیین الگوهای تأمین منابع مالی در توسعه پایدار با تأکید بر بانک شهر</p>	<p>محمودزاده و همکاران (۱۳۹۵)</p>

<p>بر اساس نتایج تحقیق، شفافیت و سلامت نظام بانکی و پایین بودن فساد مالی، استقرار نظام اعتبارسنجی مشتریان و پایین بودن سطح مطالبات معوق در نظام بانکی از مهمترین عوامل مؤثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی کشور به حساب می‌آید.</p>	<p>تحلیل داده‌ها در این پژوهش با روش مدلیابی معادلات ساختاری و نرم انجام LESREL افزار گرفته است.</p>	<p>اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی</p>	<p>خوانساری و قلیچ (۱۳۹۴)</p>
<p>نتایج این مطالعه نشان داده است که نظام بانکی در ساختار اقتصادی هر کشوری در مدیریت توزیع منابع مالی در میان فعالان بخش خصوصی و اجرایی جایگاه ویژه‌ای دارد. از این رو بررسی نقش بانک‌ها در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی از اهمیت بالایی برخوردار است.</p>	<p>در بخش کیفی جهت جمع آوری داده‌ها از روش مطالعه و مصاحبه نیمه ساختاریافته و جهت تحلیل داده‌ها از روش تحلیل محتوا (تم) استفاده گردید.</p>	<p>نقش بانک‌ها در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی</p>	<p>ابدالی و منتظری (۱۳۹۳)</p>
<p>نتایج بررسی‌ها نشانگر آن است که بانک‌ها با رویکرد تقویت توسعه پایدار در حال ارائه خدمات توسعه‌ای در سطوح محلی و ملی و تلاش برای گسترش این خدمات در سطوح منطقه‌ای می‌باشند. مطالعه روند تحول خدمات بانک‌ها و موسسات مالی توسعه‌ای ملی در نقاط مختلف دنیا و نیز رویکردهای نوین در این حوزه، لزوم بازنگری و بازتعریف ماموریت و خدمات نظام بانکی توسعه‌ای در کشور را آشکار می‌سازد.</p>	<p>با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی انجام شده است.</p>	<p>بررسی روند تحول خدمات بانک‌ها از توسعه صنعتی تا توسعه پایدار</p>	<p>پردیس و عمادی (۱۳۹۲)</p>
<p>در نتایج پژوهش به عواملی نظیر تاب و توان مواجهه و مقابله با بحرانها، مدیریت نقاط ضعف و آسیب پذیر کلیدی، بعد مدیریت خرد بانکی، قابلیت مدیریت در سطح هر یک از بانک‌های کشور، مدیریت راهبرد بنگاه، تدوین برنامه‌های مدیریتی کوتاه مدت، تدوین برنامه‌های مدیریتی بلند مدت، داشتن چشم‌انداز مدیریتی اشاره شده است.</p>	<p>برای برآزش مدل از روش تحلیل عاملی تأییدی و مدل‌یابی معادلات ساختاری و نرم افزار لیزرل استفاده شد.</p>	<p>بانکداری پایدار: بررسی ادبیات و چارچوب یکپارچه</p>	<p>Aracil, E., Nájera-Sánchez, J. J., & Forcadell, F. J. (2021).</p>
<p>پژوهشگران عواملی نظیر کنترل مدیریت نقدینگی بانکی، جذب منابع مختلف و ایجاد تنوع در منابع مالی بانک، ارتقاء فرهنگ، توانایی و دانش کارکنان سازمان، اطمینان کارکنان از بازایی سازمان، تشویق و ترغیب افراد فعال در بانک، شفاف‌سازی شغلی برای مدیران و کارکنان، تدوین چشم‌انداز اهداف بانک برای کارکنان، انتخاب دانشی مدیران، بهسازی نقش مدیران، استخدام افراد متناسب با دانش، تخصص و مهارت آنها، در نظر گرفتن پاداش متناسب با عملکرد مدیران و کارکنان، اعطای تسهیلات مناسب به کارکنان را در هدف پژوهشی تاثیرگذار دانسته‌اند.</p>	<p>با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار انجام SMART PLS شده است.</p>	<p>عوامل تعیین کننده نیات مشتریان نسبت به بانکداری پایدار از نظر زیست محیطی</p>	<p>Taneja, S., & Ali, L. (2021)</p>
<p>در این پژوهش مولفه‌های اعطای حقوق مکفی به کارکنان و مدیران فعال، اعتماد به نفس کارکنان و ارائه آموزش‌های لازم به کارکنان، تعهد و تشویق</p>	<p>تجزیه و تحلیل داده‌ها با SPSS نرم‌افزارهای انجام شده است. PLS</p>	<p>بانکداری پایدار، قدرت بازار و کارایی: تأثیرات بر</p>	<p>Torre Olmo, B., Cantero Saiz, M., & Sanfilippo</p>

<p>یکدیگر در شرایط سخت و کار تیمی، تمرکز بر ایجاد یک سیستم مدیریت ریسک، واکنش به ریسک‌های خاص و عمومی، شناسایی شاخص‌های ریسک در سیستم مالی، آسیب‌پذیری نسبت به ریسک‌های نقدینگی، موازنه موجود نرخ رشد داراییها در مقایسه با نرخ رشد و سررسید، اعتبار کیفیت دارایی‌ها و ساختار مالی بانک، تمرکز بر ایجاد یک سیستم مدیریت ریسک، مدیریت بهینه ریسک، شناسایی ابعاد مختلف ریسک فعالیت‌ها به‌عنوان نتیجه ارائه شده‌اند.</p>	<p>سودآوری و ریسک بانکها</p>	<p>Azofra, S. (2021).</p>
<p>در این پژوهش به عواملی نظیر به‌کارگیری استراتژیهای انعطاف‌پذیری، انعطاف‌پذیر و فعال بودن بانک، شناسایی نیازهای مشتری و ارائه خدمات مبتنی بر آن، حفظ احترام متقابل میان بانک و کارشناسان بانکی، افزایش کیفیت در ارائه خدمات بانکی، افزایش بهره‌وری در ارائه خدمات بانکی، توانمندسازی افراد در جهت بهبود کیفیت، تلاش در جهت کسب رضایت کارشناسان بانکی، اعتمادسازی برای کارشناسان بانکی، جلب اطمینان خاطر کارشناسان بانکی نسبت به بانک دست یافته شده است.</p>	<p>بانکداری پایدار؛ ارزیابی مدل‌های کسب و کار اروپایی</p>	<p>Nosratabadi, S., Pinter, G., Mosavi, A., & Semperger, S. (2020).</p>
<p>اهمیت مولفه‌های ثبات و پایداری مدیریت، تامین زیرساخت‌های امنیتی بانک، دستیابی به اهداف خرد و کلان بانکداری پایدار، سودآوری بانک برای تمامی ذینفعان، حمایت از سرمایه‌گذاران و کارشناسان بانکی، شناخت خواسته سرمایه‌گذاران و کارشناسان بانکی و عمل براساس آن، جذب سرمایه‌گذاران با هدف ارتقاء سرمایه آنها، ارائه پیشنهادات جذاب برای سرمایه‌گذاران جهت تشویق شدن آنها به سرمایه‌گذاری، تقویت زیرساخت‌های اقتصادی، کاهش آسیب‌پذیری با ارتقاء مقاومت اقتصادی، مواجهه با نامالایمات اقتصادی و رفع آنها، پشت سر گذاشتن بحرانهای اقتصادی، افزایش تاب‌آوری اقتصادی بانکی در این پژوهش محرز شد.</p>	<p>بررسی سیستماتیک بانکداری پایدار با استفاده از تحلیل کیفی داده بنیاد و نرم‌افزار MAXQDA انجام شده است.</p>	<p>Nájera-Sánchez, J. J. (2020)</p>
<p>نتایج پژوهش نشان‌دهنده عواملی نظیر افزایش آگاهی افراد جامعه از نحوه صحیح مصرف انرژی، نهادینه نمودن رعایت الگوی بهینه مصرف، رعایت مسائل مصرفی انرژی در محیط‌های داخلی، پیاده‌سازی رعایت الگوی بهینه مصرف، تدوین چشم‌انداز نتایج الگوی بهینه مصرف، افزایش توجه به محیط زیست و رفع چالش‌های زیست محیطی، شناسایی عوامل مخرب و آسیب‌زا به محیط زیست و رفع آنها، شناسایی و رفع مشکلات اجتماعی،</p>	<p>روش‌های بانکداری سبز (پایدار) در بنگلادش از ضریب همبستگی رگرسیون انجام گرفت.</p>	<p>Hoque, N., Mowla, M. M., Uddin, M. S., Mamun, A., & Uddin, M. R. (2019).</p>

کسب آگاهی از بحران‌های اجتماعی و رفع آنها، افزایش سازگاری با اجتماع می‌باشد.	اطلاعات جمع آوری شده در مرحله کیفی به روش تحلیل تم (مضمون) و در مرحله کمی از نرم افزار استفاده شده است. Spss	Kumar, K., & Prakash, A. (2019).
یافته‌ها نشان می‌دهد که صنعت بانکی هند نسبتاً آهسته به مسائل پایداری پاسخ داده است. بانک‌های بخش دولتی بیشتر درگیر پرداختن به ابعاد اجتماعی پایداری از طریق طرح‌های مختلف، وام‌های خرد، طرح‌های وام ویژه جنسیتی، برنامه توسعه جامعه و ... هستند، در حالی که بانک‌های بخش خصوصی در هند رویکرد نسبتاً جامع‌تری در پرداختن به بعد مراقبت از محیط زیست اتخاذ کرده‌اند. مانند ساختمان سبز، صدور گواهینامه ISO 14000، محصولات و خدمات نوآورانه و غیره. آنها در عضویت در رهنمودهای بین المللی داوطلبانه و چارچوب توسعه پایدار مانند CDP، GRI، EPS، UNEPFI و ... برای ادغام بانکداری پایدار هندی فعال تر هستند. همچنین پیشنهاد شده است که صنعت بانکداری باید در رویکرد خود پیشگام تر باشد و یک آیین نامه بانکی پایدار ایجاد شده را اتخاذ نماید.		
افزایش مشارکت اجتماعی افراد، افزایش ارتباط میان افراد و محیط، رعایت سیاست‌های حقوق بشر، فراهم نمودن شرایط فرصت‌های برابر برای تمامی افراد، تمرکز بر نظارت و کنترل، کاهش فساد در سیستم با تقویت سیاست‌های کنترلی، تدوین، بازنگری، اصلاح و ارزیابی فعالیت‌ها، بازیابی فعالیت‌های بانکی و اصلاح آنها در صورت امکان، در دستور کار قرار دادن ارزیابی عملکرد پیوسته کارکنان و مدیران، استقرار مدیریت ارزیابی عملکرد در بانک، سنجش میزان دستیابی به اهداف بانکی توسط مدیریت، ارزیابی کارکرد مدیریتی بانک از جمله نتایج این پژوهش بوده‌اند.	از روش تاپسیس فازی استفاده شده است.	Dinçer, H., Yüksel, S., Pınarbaşı, F., & Çetiner, İ. T. (2019).
براساس نتایج به دست آمده، مباحث حقوقی نحوه اجرای اصول مالی پایدار در بخش بانکی و فوریت گزارش پایدار بانک به عنوان تلاشی در جهت شناسایی انطباق بانک با اصول مالی پایدار است. بانک‌ها موظف هستند صورتهای مالی پایدار را به عنوان شکلی از پاسخگویی بانکی در برابر کلیه ذینفعان برای رعایت اصول حاکمیت به ویژه تعهدات شفاف سازی، تهیه و منتشر کنند.	با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار انجام SMART PLS شده است.	Abubakar, L., & Handayani, T. (2019).
مشتریان بیش از هر چیز از «جایگزین با فرآیندهای دیجیتال»، «پذیرش نقش رهبری» و «تشویق کافی» استقبال کرده‌اند. در نهایت این مطالعه یک مدل عمومی برای بانکداری پایدار ارائه کرده است.	با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی انجام شده است.	Yip, A. W., & Bocken, N. M. (2018).

<p>براساس این مطالعه بانکها در سطح خرد و کلان می‌توانند در خدمت اهداف توسعه پایدار باشند. بانکها با ارائه تسهیلات لازم به شرکت‌های کوچک و متوسط و تمرکز بر طرح‌هایی که با اهداف اقتصاد سبز و محیط زیست همگرا باشند، در این حوزه به موفقیت دست خواهند یافت. در این گزارش تاکید زیادی بر نقش بانکداری پایدار برای دستیابی به شکوفایی اقتصاد و توسعه اروپا در افق آینده بوده است.</p>	<p>از روش دلفی و سوارای فازی استفاده شده است.</p>	<p>زیرساخت‌های پایدار مالی آینده اروپا</p> <p>Figueres, C., & Blom, P. (2018)</p>
<p>به طور خاص، این گزارش وضعیت فعلی فعالیت‌های بانکی پایدار (از لحاظ محرک‌های پیاده‌سازی، مسائل مربوط به اولویت‌بندی و ...) را بررسی کرده و به این سوال پاسخ داده است که آیا بانک‌های اجرایی مزایای مورد انتظار را به عنوان نتیجه مستقیم از فعالیت‌های بانکی پایدار خود دریافت می‌کنند یا خیر.</p>	<p>با استفاده از مدلیابی معادلات ساختاری و LISREL10 نرم‌افزار انجام شده است.</p>	<p>پیشرفت در حوزه بانکداری پایدار</p> <p>Dugelay, E., Asiru, B. (2017)</p>
<p>بر اساس نتایج بررسی ادبیات و داده‌های جمع‌آوری شده، برداشت‌های مدیریتی صورت گرفته است که نشان‌دهنده این مهم است که هیچ تلاشی آشکار برای تحقیق در مورد این منطقه تحقیقاتی در صنعت بانکداری مورس، با وجود غنای و ارزش آن، انجام نشده است.</p>	<p>با استفاده از تکنیک حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار انجام SMART PLS شده است.</p>	<p>طراحی خدمات بانکداری پایدار</p> <p>Ramnarain, T. D., & Pillay, M. T. (2016)</p>

گام پنجم: تجزیه و تحلیل یافته‌های کیفی

پژوهشگر در طول تجزیه و تحلیل، موضوعاتی را جستجو می‌کند که در میان مطالعه‌های موجود در فراترکیب پدیدار شده است. این مورد به عنوان (بررسی موضوعی) شناخته می‌شود. به محض اینکه موضوع‌ها شناسایی و مشخص شد، بررسی کننده، طبقه‌بندی‌ای را شکل می‌دهد و طبقه‌بندی‌های مشابه و مربوط را در موضوعی قرار می‌دهد که آن را به بهترین گونه توصیف می‌کند. موضوع‌ها اساس و پایه ایجاد توضیحات، الگوها و نظریه‌ها یا فرضیات را ارائه می‌کند. در این پژوهش، ابتدا تمام عوامل استخراج شده از مطالعه‌ها به عنوان شناسه در نظر گرفته، و سپس با در نظر گرفتن معنای هر یک از آنها، شناسه‌ها در مفهومی مشابه تعریف شد؛ سپس مفاهیم مشابه در مقولات تبیین کننده دسته‌بندی گردید تا به این ترتیب محورهای تبیین کننده شاخص‌های الگوی بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران در قالب مقوله‌های اصلی و فرعی پژوهش شناسایی شود.

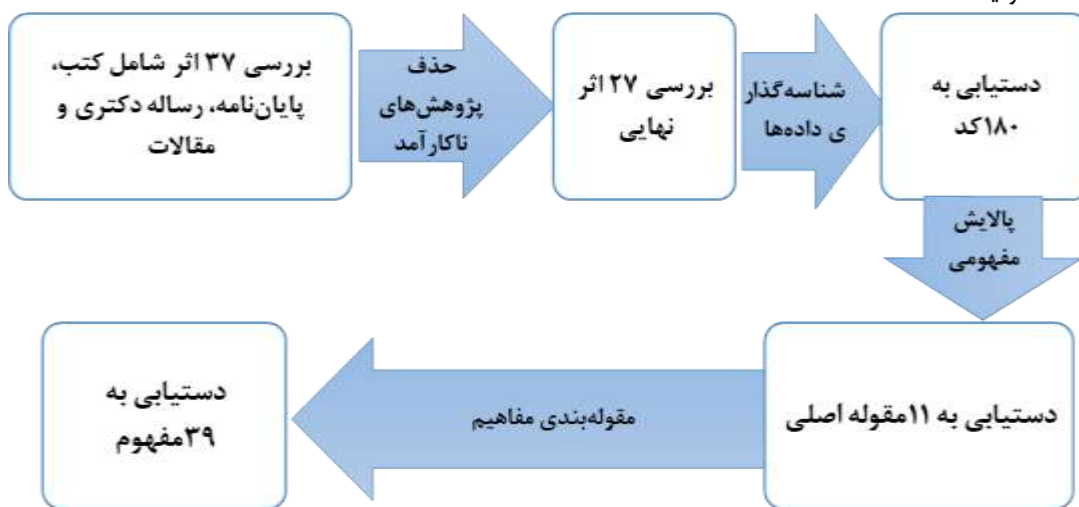
گام ششم: کنترل کیفیت تحلیل

منظور از اعتبار در پژوهش کیفی، مفاهیمی نظیر دفاع‌پذیری، باورپذیری، تصدیق‌پذیری و بازتاب‌پذیری نتایج پژوهش صورت گرفته است. یکی از شاخص‌های اعتبار (پایایی) پژوهش کیفی ارزیابی دو یا چند سند از حیث ارجاع به شاخصی خاص است. نرم‌افزار Maxqda از چنین قابلیت‌های برخوردار است و ماهیت صفر و یکی کدها امکان استفاده از شاخص کاپا را فراهم می‌کند. برای ارزیابی پایایی فراترکیب، سندی انتخابی در اختیار یکی از خبرگان قرار داده شد. پس از ارزیابی، ضریب کاپا ۰/۶۱۱ محاسبه گردید. ضریب کاپای بالای ۰/۶ مطلوب می‌باشد (سندولوسکی و باروسو، ۲۰۰۶). بنابراین این مقدار به معنای پایایی نتایج پژوهش است. همچنین در این پژوهش، روش‌های ذیل برای حفظ کیفیت مطالعه در نظر گرفته شد:

✓ در سراسر پژوهش، تلاش گردید توضیحات روشن و واضح برای گزینه‌های پژوهش ارائه شود.

الگوریتم خروجی کنترل کیفیت شاخص‌های پژوهش در شکل ۳ نمایش داده شده است:

✓ از هر دو راهکار جستجوی الکترونیک و دستی برای جستجوی پژوهش‌ها استفاده گردید.

شکل ۳- الگوریتم خروجی کنترل کیفیت شاخص‌های پژوهش

با حذف شاخص‌های هم‌معنی و پرتکرار و در نهایت با مقوله و دسته‌بندی شاخص‌های نهایی، ۱۱ مقوله اصلی و ۳۹ مقوله فرعی حاصل گردید. در این مرحله از کدگذاری، مقوله‌های اصلی و فرعی پژوهش مشخص شدند.

گام هفتم: ارائه گزارش و یافته‌های پژوهش

در این مرحله از روش فراترکیب، یافته‌های مراحل قبل ارائه می‌شود. در ادامه به شناسایی شاخص‌های پژوهش پرداخته می‌شود. از شاخص‌های استخراج شده از متون مقالات مرتبط،

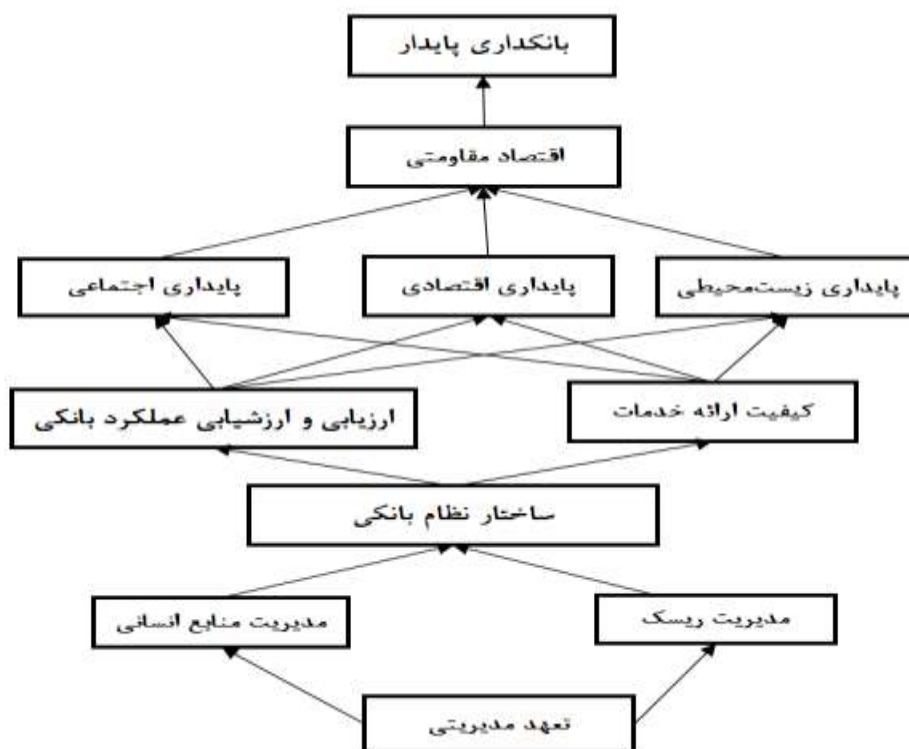
جدول ۳- مقوله‌های اصلی و فرعی پژوهش

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی
تعهد مدیریتی	«ارتقاء توان مدیریتی»، «تخصصی شدن مدیریت بانک‌ها»، «تدوین برنامه‌های مدیریتی کوتاه مدت و بلند مدت بانکداری پایدار»، «مدیریت سرمایه‌های بانکی»
مدیریت منابع انسانی	«تدوین سیاست‌های استراتژی منابع انسانی»، «ایجاد انگیزش شغلی لازم برای کارمندان و مدیران»، «استقرار شایسته‌سالاری»، «حقوق و مزایا»، «توانمندسازی کارکنان»
ساختار نظام بانکی	«ایجاد ساختار حاکمیت شرکتی منسجم بانک»، «توسعه زیرساخت‌های بانکی»، «ضرورت اصلاح قوانین بانکی کشور»، «سیاست‌گذاری هوشمند بانکی در سطح کلان»
مدیریت ریسک	«شناسایی و تحلیل ریسک‌های موجود»، «مواجهه با رشد متناوب عوامل مولد ریسک»، «مدیریت بهینه ریسک با در نظر گرفتن میزان ریسک فعالیت‌ها»
ارزیابی و ارزشیابی عملکرد بانکی	«تدوین سیاست‌های کنترلی و نظارتی بانکی»، «بازنگری و اصلاح فعالیت‌های بانکی»، «ارزیابی عملکرد مستمر فعالیت‌های کارکنان»، «ارزیابی ثبات و پایداری مدیریت بانک»
کیفیت ارائه خدمات	«انعطاف‌پذیری، چابکی و انطباق‌پذیری بانک»، «تکریم کارشناسان بانکی»، «افزایش پتانسیل جهت

ارتقاء بهره‌وری و کیفیت»، «جلب اعتماد و رضایت کارشناسان بانکی»	
«ایجاد امنیت پایدار»، «دستیابی به سود پایدار»، «حفظ سرمایه‌گذاران و کارشناسان بانکی بانک»	بانکداری پایدار
«مدیریت صحیح مصرف انرژی»، «استقرار الگوی بهینه مصرف انرژی»، «در نظر گرفتن منافع زیست محیطی»	پایداری زیست‌محیطی
«تاکید بر ظرفیت سازگاری با بحران‌های اجتماعی»، «در نظر گرفتن حقوق بشر»	پایداری اجتماعی
«ارائه مشوق‌های مالی برای سرمایه‌گذاری»، «توسعه اقتصادی و افزایش بهره‌وری»، «ارتقاء مقاومت اقتصادی»	پایداری اقتصادی
«شفاف سازی و دانش محوری در فعالیت‌ها»، «توان مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا»، «تکیه بر ظرفیتها و تولیدات داخلی»، «اصلاح الگوی مصرف در کشور»	اقتصاد مقاومتی

در شکل ۱ نمایش داده شده است.

با توجه به نتایج به دست آمده، مدل نهایی پژوهش قابل طراحی است. مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی

شکل ۴- مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی

بیرونی (بخش اندازه‌گیری) و مدل درونی (بخش ساختاری) مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نهایی روایی سازه در از مقدار بحرانی ۱/۹۶ بزرگتر است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت هر سازه به درستی مورد سنجش قرار گرفته است.

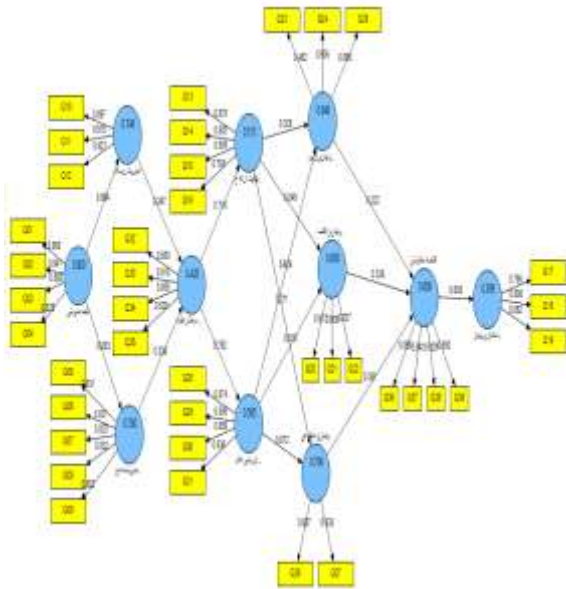
برای اعتبارسنجی و ارائه الگوی نهایی، از روش حداقل مربعات جزئی استفاده شده است. این تحلیل در دو سطح مدل جدول ۴ ارائه شده است. بار عاملی مشاهده در تمامی موارد مقداری بزرگتر ۰/۶ است و مقدار بوت استرایپینگ (آماره t) نیز

جدول ۴- خلاصه نتایج بررسی روایی سازه براساس مدل بیرونی پژوهش

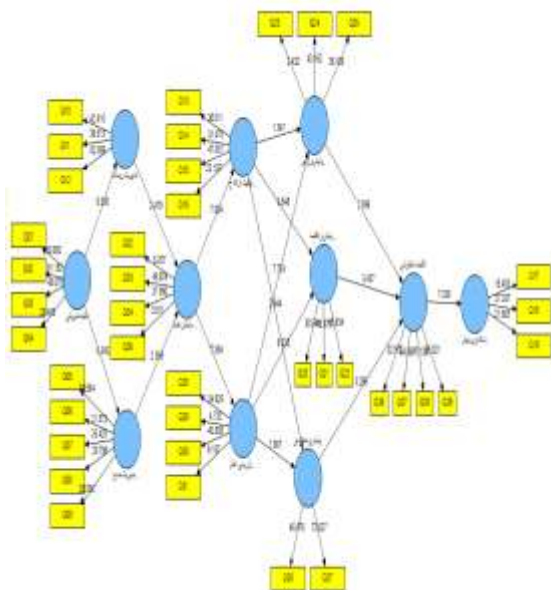
سازه‌ها	گوبه‌ها	بارعاملی	آماره تی
تعهد مدیریتی	ارتقاء توان مدیریتی (Q01)	۰/۹۰۵	۶۰/۶۹۲
	تخصصی شدن مدیریت بانک‌ها (Q02)	۰/۹۴۱	۹۱/۱۵۲
	تدوین برنامه‌های مدیریتی کوتاه مدت و بلند مدت بانکداری پایدار (Q03)	۰/۸۸۵	۴۵/۰۷۸
مدیریت منابع انسانی	مدیریت سرمایه‌های بانکی (Q04)	۰/۸۲۵	۲۸/۴۸۵
	تدوین سیاست‌های استراتژی منابع انسانی (Q05)	۰/۸۳۱	۳۳/۵۵۴
	ایجاد انگیزش شغلی لازم برای کارمندان و مدیران (Q06)	۰/۸۲۱	۲۱/۸۷۳
	استقرار شایسته‌سالاری (Q07)	۰/۸۲۰	۲۵/۴۲۸
مدیریت ریسک	حقوق و مزایا (Q08)	۰/۸۳۲	۲۸/۷۹۶
	توانمندسازی کارکنان (Q09)	۰/۸۸۲	۳۳/۸۰۸
	شناسایی و تحلیل ریسک‌های موجود (Q10)	۰/۸۹۷	۴۲/۸۱
کیفیت ارائه خدمات	مواجهه با رشد متناوب عوامل مولد ریسک (Q11)	۰/۹۱۵	۳۸/۸۱۳
	مدیریت بهینه ریسک با در نظر گرفتن میزان ریسک فعالیت‌ها (Q12)	۰/۹۲۷	۶۲/۸۹۶
	انعطاف‌پذیری، چابکی و انطباق‌پذیری بانک (Q13)	۰/۸۷۸	۳۶/۰۱۱
ایجاد بانکداری پایدار	تکریم کارشناسان بانکی (Q14)	۰/۸۹۲	۳۱/۴۷۸
	افزایش پتانسیل جهت ارتقاء بهره‌وری و کیفیت (Q15)	۰/۸۸۹	۴۷/۰۸۱
	جلب اعتماد و رضایت کارشناسان بانکی (Q16)	۰/۷۸۸	۲۲/۱۰۷
پایداری اقتصادی	ایجاد امنیت پایدار (Q17)	۰/۷۸۶	۱۵/۴۸۳
	دستیابی به سود پایدار (Q18)	۰/۸۸۶	۲۷/۲۶۷
	حفظ سرمایه‌گذاران و کارشناسان بانکی (Q19)	۰/۸۶۲	۲۱/۹۵۳
پایداری زیست‌محیطی	ارائه مشوق‌های مالی برای سرمایه‌گذاری (Q20)	۰/۹۱۷	۳۸/۸۴۱
	توسعه اقتصادی و افزایش بهره‌وری (Q21)	۰/۹۰۸	۴۵/۸۷
	ارتقاء مقاومت اقتصادی (Q22)	۰/۸۲۷	۱۶/۸۳۴
پایداری اجتماعی	مدیریت صحیح مصرف انرژی (Q23)	۰/۶۵۲	۲/۴۳۲
	استقرار الگوی بهینه مصرف انرژی (Q24)	۰/۹۰۶	۴۳/۱۵۲
	در نظر گرفتن منافع زیست محیطی (Q25)	۰/۸۸۵	۳۶/۱۵۶
ارزیابی عملکرد بانکی	تاکید بر ظرفیت‌سازی با بحران‌های اجتماعی (Q26)	۰/۹۲۷	۴۵/۴۷۸
	در نظر گرفتن حقوق بشر (Q27)	۰/۹۳۳	۷۲/۰۲۷
	تدوین سیاست‌های کنترلی و نظارتی بانکی (Q28)	۰/۸۷۴	۳۴/۹۲۵
ساختار نظام بانکی	بازنگری و اصلاح فعالیت‌های بانکی (Q29)	۰/۶۰۶	۴/۷۳۲
	ارزیابی عملکرد مستمر فعالیت‌های کارکنان (Q30)	۰/۸۶۹	۴۰/۸۰۸
	ارزیابی ثبات و پایداری مدیریت بانک (Q31)	۰/۶۳۶	۶/۱۵۷
ساختار نظام بانکی	ایجاد ساختار حاکمیت شرکتی منسجم بانک (Q32)	۰/۶۸۰	۵/۲۰۷
	توسعه زیرساخت‌های بانکی (Q33)	۰/۹۱۵	۴۹/۸۲۴
	ضرورت اصلاح قوانین بانکی کشور (Q34)	۰/۸۸۸	۳۷/۹۹
	سیاست‌گذاری هوشمند بانکی در سطح کلان (Q35)	۰/۶۲۹	۳/۵۱۱
	شفاف سازی و دانش محوری در فعالیت‌ها (Q36)	۰/۸۹۰	۳۲/۹۷۲

۵۴/۵۸۷	۰/۹۴۱	توان مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا (Q37)
۴۷/۱۳۸	۰/۹۲۹	تکیه بر ظرفیتهای و تولیدات داخلی (Q38)
۳۵/۰۲۱	۰/۸۸۰	اصلاح الگوی مصرف در کشور (Q39)

روایی همگرا و پایایی متغیرهای پژوهش در جدول ۵ ارائه شده است. خروجی نرم افزار Smart PLS است خلاصه نتایج مربوط به بار عاملی استاندارد متغیرها ارائه شده است. آماره t و مقدار بوت استرایپینگ برای سنجش معناداری روابط نیز در شکل ۶ آمده است.

شکل ۵- خروجی اعتبارسنجی مدل با روش حداقل مربعات جزئی

جدول ۵- روایی همگرا و پایایی (برازش مدل بیرونی)

سازه‌های اصلی	AV E	پایایی ترکیبی (CR)	آلفای کرونباخ
ارزیابی عملکرد بانکی	۰/۵۴۵	۰/۸۲۰	۰/۷۰۷
اقتصاد مقاومتی	۰/۸۲۹	۰/۹۵۱	۰/۹۳۱
بانکداری پایدار	۰/۷۱۵	۰/۸۸۲	۰/۷۹۹
تعهد مدیریتی	۰/۷۹۲	۰/۹۳۸	۰/۹۱۲
ساختار نظام بانکی	۰/۵۶۰	۰/۸۲۸	۰/۷۲۵
مدیریت ریسک	۰/۸۳۴	۰/۹۳۸	۰/۹۰۰
مدیریت منابع انسانی	۰/۷۰۲	۰/۹۲۲	۰/۸۹۳
پایداری اجتماعی	۰/۸۶۵	۰/۹۲۷	۰/۸۴۳
پایداری اقتصادی	۰/۷۸۳	۰/۹۱۵	۰/۸۶۰
پایداری زیست‌محیطی	۰/۶۰۳	۰/۸۰۸	۰/۶۵۷
کیفیت ارائه خدمات	۰/۷۴۵	۰/۹۲۱	۰/۸۸۵

میزان روایی همگرا (AVE) برای تمامی سازه‌ها بزرگتر از ۰/۵ بدست آمده است. میزان آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی نیز از ۰/۷ بزرگتر است. بنابراین سازه‌های پژوهش از روایی و پایایی مناسبی برخوردار هستند.

در ادامه، رابطه متغیرهای مورد بررسی در هر یک از فرضیه‌های پژوهش براساس یک ساختار علی با تکنیک حداقل مربعات جزئی PLS آزمون شده است. مدل کلی پژوهش در شکل ۵ نمایش داده شده است. در این مدل که

در جدول ۶ خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش ارائه شده است:

شکل ۶- معناداری روابط متغیرها با روش حداقل مربعات جزئی (بوت‌استرپینگ)

جدول ۶- خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتیجه	آماره t	بارعاملی	متغیر وابسته	متغیر مستقل
تایید	۹/۰۴۲	۰/۸۸۴	مدیریت منابع انسانی	تعهد مدیریتی
تایید	۹/۳۰۰	۰/۸۸۳	مدیریت ریسک	تعهد مدیریتی
تایید	۲/۳۵۹	۰/۳۳۴	ساختار نظام بانکی	مدیریت منابع انسانی
تایید	۲/۴۷۹	۰/۳۴۷	ساختار نظام بانکی	مدیریت ریسک
تایید	۷/۸۳۴	۰/۷۱۶	کیفیت ارائه خدمات	ساختار نظام بانکی
تایید	۷/۳۹۴	۰/۷۵۲	ارزیابی عملکرد بانکی	ساختار نظام بانکی
رد	۰/۵۴۸	۰/۰۴۹	پایداری اقتصادی	کیفیت ارائه خدمات
تایید	۳/۳۴۷	۰/۳۲۸	پایداری زیست‌محیطی	کیفیت ارائه خدمات
تایید	۲/۶۴۴	۰/۲۱۱	پایداری اجتماعی	کیفیت ارائه خدمات
تایید	۸/۸۲۰	۰/۶۱۶	پایداری اقتصادی	ارزیابی عملکرد بانکی
تایید	۷/۷۲۴	۰/۶۰۴	پایداری زیست‌محیطی	ارزیابی عملکرد بانکی
تایید	۷/۹۰۷	۰/۶۷۲	پایداری اجتماعی	ارزیابی عملکرد بانکی
تایید	۳/۴۳۷	۰/۳۳۵	اقتصاد مقاومتی	پایداری اقتصادی
تایید	۲/۸۹۶	۰/۲۲۲	اقتصاد مقاومتی	پایداری زیست‌محیطی
تایید	۳/۲۹۶	۰/۳۸۱	اقتصاد مقاومتی	پایداری اجتماعی
تایید	۷/۳۳۸	۰/۶۰۸	بانکداری پایدار	اقتصاد مقاومتی

پایداری اقتصادی	۰/۶۰۸	۰/۴۳۰	۰/۳۹۴
پایداری زیست محیطی	۰/۶۴۸	۰/۲۵۰	۰/۲۱۴
کیفیت ارائه خدمات	۰/۵۱۳	۰/۳۹۲	۰/۳۵۶

مقدار ضریب تعیین گزارش شده برای متغیرهای مذکور در سطح متوسط تا قوی قرار دارند. مهمترین شاخص برازش مدل در تکنیک حداقل مربعات جزیی شاخص GOF است. بنابراین مقدار نیکویی برازش در این مطالعه برابر است:

$$GOF = \sqrt[3]{0.597 \times 0.372} = 0.471$$

شاخص GOF برابر ۰/۴۷۱ بدست آمده است، بنابراین مدل از برازش مطلوبی برخوردار است.

نتیجه گیری و پیشنهادها

بانکداری پایدار به دنبال خود پایداری زیست محیطی جهت مدیریت صحیح مصرف انرژی، استقرار الگوی بهینه مصرف انرژی و در نظر گرفتن منافع زیست محیطی را دارد. همچنین موجب دستیابی به امنیت و سود پایدار در صنعت بانکداری کشور نیز می شود. لذا پژوهش حاضر با هدف طراحی و اعتبارسنجی مدل بانکداری پایدار مبتنی بر اقتصاد مقاومتی در صنعت بانکداری ایران انجام شده است. براساس نتایج پژوهش، تاثیر تعهد مدیریتی بر مدیریت منابع انسانی با مقدار بارعاملی استاندارد ۰/۸۸۴ تایید گردید و این مهم با نتایج مطالعه تورالمو و همکاران (۲۰۲۱) همسو است.

همچنین براساس نتایج مشخص شد، بارعاملی استاندارد تاثیر تعهد مدیریتی بر مدیریت ریسک مقدار ۰/۸۸۳ می باشد و با نتایج مطالعه ابدالی و منتظری (۱۳۹۳) سازگار است.

نتایج مذکور تاثیر مدیریت منابع انسانی بر ساختار نظام بانکی را با بار عاملی استاندارد ۰/۳۳۴ تایید نمودند و این مهم با نتایج مطالعه شیروی و همکاران (۱۳۹۸) همخوانی دارد.

براساس نتایج ارائه شده، تاثیر مدیریت ریسک بر ساختار نظام بانکی با مقدار بارعاملی استاندارد ۰/۳۴۷ مورد تایید است و با نتایج مطالعه آراسیل و همکاران (۲۰۲۱) همراستاست.

بارعاملی استاندارد تاثیر ساختار نظام بانکی بر کیفیت ارائه خدمات مقدار ۰/۷۱۶ بدست آمده و با نتایج مطالعه رنجبر و همکاران (۱۳۹۵) در تعامل است.

همچنین مشخص شد، بارعاملی استاندارد تاثیر ساختار نظام بانکی بر ارزیابی عملکرد بانکی مقدار ۰/۷۵۲ می باشد و با

در نهایت برازش مدل مورد بررسی قرار گرفته است. بخش ساختاری مدل بر خلاف مدل های اندازه گیری، به پرسش ها و متغیرهای آشکار مدل کاری ندارد و تنها به متغیرهای پنهان و روابط میان آنها توجه می کند. در این پژوهش برازش مدل ساختاری با استفاده از معیارهای ضریب تعیین (R2)، افزونگی^۱ و در نهایت آماره GOF استفاده شده است. ضریب تعیین (R2) معیاری است که بیانگر میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل است که به وسیله متغیرهای مستقل تبیین می شود. گفتنی است که مقدار R2 تنها برای متغیرهای درون زای مدل ارائه می شود و در مورد سازه های برون زای مقدار آن برابر صفر است. هرچه مقدار R2 مربوط به سازه های درون زای مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. چین (۱۹۹۸) سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی بودن برازش بخش ساختاری مدل به وسیله معیار ضریب تعیین تعریف کرده است. مقدار R2 در جدول ۷ گزارش شده است.

جدول ۷ - ضریب تعیین سازه های درونزای مدل

سازه های اصلی	ضریب تشخیص	روایی متقاطع اشتراکی	روایی متقاطع افزونگی
ارزیابی عملکرد بانکی	۰/۵۶۵	۰/۱۹۲	۰/۱۵۶
اقتصاد مقاومتی	۰/۶۰۸	۰/۴۷۶	۰/۴۴۰
بانکداری پایدار	۰/۳۶۹	۰/۳۶۲	۰/۳۲۶
تعهد مدیریتی	-	۰/۴۳۹	۰/۴۰۳
ساختار نظام بانکی	۰/۴۲۸	۰/۲۰۷	۰/۱۷۱
مدیریت ریسک	۰/۷۴۶	۰/۴۸۱	۰/۴۴۵
مدیریت منابع انسانی	۰/۷۸۰	۰/۳۴۹	۰/۳۱۳
پایداری اجتماعی	۰/۷۰۹	۰/۵۱۲	۰/۴۷۶

¹ Redundancy

² Chin, W. W.

است، قادر به استقرار بانکداری پایدار در شرایط تحریم اقتصادی ایران باشند. همچنین می‌توانند با تدوین برنامه‌های مدیریتی کوتاه مدت و بلند مدت بانکداری پایدار و مدیریت سرمایه‌های بانکی به اهداف خرد و کلان خود در جهت بانکداری پایدار دست یابند.

بر اساس نتایج به دست آمده به مدیران بانکی پیشنهاد می‌شود نسبت به ایجاد ساختار حاکمیت شرکتی منسجم بانک و توسعه زیرساخت‌های بانکی اقدامات لازم را به عمل آورند. ضرورت اصلاح قوانین بانکی کشور یکی از ارکان مهم در ایجاد بانکداری پایدار به شمار می‌آید که می‌توان با سیاست‌گذاری هوشمند بانکی در سطح کلان بدان دست یافت.

بانکداری پایدار قلب تپنده مدیریت و راهبرد بازاریابی مدرن است و کسب و کاری که پایدارش را افزایش دهد، عملکرد بازارش را بهبود خواهد بخشید. ایجاد و توزیع هوشمندی به همراه دستیابی به عملکرد عالی برای یک بانک در گرو خلق مزیت رقابتی پایدار و ارائه ارزش برتر پایدار برای مشتریان است. این امر بانک را به ایجاد و حفظ نوعی فرهنگ سازمانی مجاب می‌کند که زمینه بروز رفتارهای ضروری را فراهم سازد. بر این اساس می‌توان گفت بانکداری پایدار فرهنگی سازمانی است که با حداکثر کارایی و اثربخشی رفتارهای لازم جهت خلق ارزش برتر برای مشتریان و در نتیجه عملکرد برتر مستمر برای کسب و کار را فراهم می‌کند.

علاوه بر موارد مذکور، با شفاف سازی و دانش محوری در فعالیت‌ها می‌توان، توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا را افزایش داد و با تکیه بر ظرفیت‌ها و تولیدات داخلی و اصلاح الگوی مصرف در کشور به اهداف اقتصاد مقاومتی مطابق با فرموده آیت‌الله خامنه‌ای دست پیدا کرد.

بانک‌های کشور به طور دوره‌ای به منظور کسب اطلاع از وضعیت خود در زمینه بانکداری پایدار با استفاده از مقیاس توسعه یافته در این پژوهش، میزان این عامل و مؤلفه‌ها را در سیستم خود سنجیده و مبنای تصمیمات راهبردی و عملیاتی خود قرار دهند. با توجه به اینکه مقیاس بانکداری پایدار در فضای سازمان‌ها و شرکت‌های خدماتی به ویژه بانک‌ها توسعه یافته است، به نظر می‌رسد به طور کامل یا با برخی اصلاحات جزئی برای اکثر سازمان‌ها و شرکت‌های خدماتی قابل استفاده باشد. بر این اساس به مدیران بانکی پیشنهاد می‌شود مقیاس بانکداری پایدار را با خصوصیات سازمانی خود تطبیق داده و مقیاس نهایی را بکار گیرند تا ضمن شناخت وضعیت سازمان خود از نظر مقیاس یاد شده نسبت به بهبود وضعیت بانکداری

نتایج مطالعه رضائی و همکاران (۱۳۹۹) هماهنگ است. دستاوردهای پژوهش نشان داد، بارعاملی استاندارد تاثیر کیفیت ارائه خدمات بر پایداری اقتصادی مقدار ۰/۰۴۹ می‌باشد و با نتایج مطالعه مقدم (۱۳۹۹) همسو است.

نتایج پژوهش تاثیر کیفیت ارائه خدمات بر پایداری زیست‌محیطی را با بارعاملی استاندارد ۰/۳۲۸ تایید نمودند و این نتیجه با نتایج مطالعه کومار و پراکاش (۲۰۱۹) هم‌خوانی دارد.

نتایج نشان دادند، بارعاملی استاندارد تاثیر کیفیت ارائه خدمات بر پایداری اجتماعی مقدار ۰/۲۱۱ می‌باشد و با نتایج مطالعه دینسر و همکاران (۲۰۱۹) سازگار است.

همچنین مشخص گردید، بارعاملی استاندارد تاثیر ارزیابی عملکرد بانکی بر پایداری اقتصادی مقدار ۰/۶۱۶ می‌باشد که با نتایج مطالعه شادهمری و همکاران (۱۳۹۹) در تعامل است.

نتایج پژوهش تاثیر ارزیابی عملکرد بانکی بر پایداری زیست‌محیطی با بارعاملی استاندارد ۰/۶۰۴ را تایید نمودند و این مهم با نتایج مطالعه ناصری و همکاران (۱۳۹۷) هم‌خوانی دارد.

بر اساس دستاوردهای پژوهش مشخص گردید، بارعاملی استاندارد تاثیر ارزیابی عملکرد بانکی بر پایداری اجتماعی مقدار ۰/۶۷۲ می‌باشد و با نتایج مطالعه ناچره (۲۰۲۰) سازگار است.

نتایج مطالعه خوانساری و قلیچ (۱۳۹۴) به‌نوعی تایید کننده تاثیر پایداری اقتصادی بر اقتصاد مقاومتی در پژوهش حاضر با بارعاملی استاندارد ۰/۳۳۵ بوده‌اند.

دستاوردهای پژوهش نشان داد، بارعاملی استاندارد تاثیر پایداری زیست‌محیطی بر اقتصاد مقاومتی مقدار ۰/۲۲۲ می‌باشد و با نتایج مطالعه ایپ و همکاران (۲۰۱۸) همسو است.

همچنین نتایج مطالعه سیفلو (۱۳۹۵) تایید کننده تاثیر پایداری اجتماعی بر اقتصاد مقاومتی با بارعاملی استاندارد ۰/۳۸۱ می‌باشد.

در نهایت مشخص شد، بارعاملی استاندارد تاثیر اقتصاد مقاومتی بر بانکداری پایدار مقدار ۰/۶۰۸ می‌باشد و با نتایج مطالعه هوگ و همکاران (۲۰۱۹) هماهنگ است.

بر اساس الگوی حاصل از نتایج پژوهش، متغیرهای ساختار نظام بانکی، مدیریت منابع انسانی، مدیریت ریسک و تعهد مدیریتی قدرت نفوذ بالایی بر سایر متغیرهای الگو دارند. لذا در این راستا پیشنهاد می‌شود مدیران بانکی با ارتقاء توان مدیریتی خود که به دلیل تخصصی شدن مدیریت بانک‌ها

پایدار گام بردارند. همچنین به نهادها و سازمان‌های متولی امور بانکی کشور پیشنهاد می‌شود با توجه به جامعیت و بومی بودن مقیاس بانکداری پایدار، از به کارگیری این مقیاس در بانک حمایت کرده و حتی الامکان آنها را به عنوان معیارهایی برای ارزیابی عملکرد تلقی کنند تا انگیزه به کارگیری در بانک مذکور، افزایش یابد.

منابع

- ابدالی، علی؛ منتظری، زهرا. (۱۳۹۳)، نقش بانک‌ها در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، نخستین کنفرانس بین‌المللی بورس، بانک، بیمه با رویکرد توسعه پایدار (ارتباط دانشگاه با صنعت)، شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات فارس.
- اسماعیلی، فروغ؛ کاشانی، محمد؛ کاظمی، مرتضی. (۱۳۹۷). مسئولیت‌پذیری اجتماعی در صنعت بانکداری کشورهای مختلف جهان. مطالعات حسابداری و حسابرسی، ۷ (۲۷)، ۱۹-۳۴.
- امینی، امراالله؛ اشرفی، علیرضا. (۱۳۹۶)، بررسی جایگاه سیستم بانکداری در اقتصاد مقاومتی با تاکید بر محور بانکداری اسلامی، نشریه مدیریت تحول دانشگاه امام صادق (ع)، ۲ (۹)، ۶۰-۸۳.
- امینی، امراالله؛ اشرفی، علیرضا. (۱۳۹۶)، بررسی جایگاه سیستم بانکداری در اقتصاد مقاومتی با تاکید بر محور بانکداری اسلامی، نشریه مدیریت تحول دانشگاه امام صادق (ع)، دوره ۲، شماره ۹، ص ۶۰ تا ۸۳.
- آذر، عادل. ۱۳۹۷. تحقیق در عملیات: مفاهیم و کاربردهای برنامه‌ریزی خطی. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)
- بیگدلی، امیر؛ عبدلی، محمد؛ حیدری، کامبیز. (۱۳۹۹). ارائه مدل ساختاری-تفسیری برندسازی مبتنی بر مسئولیت اجتماعی سازمانی در صنعت بانکداری ایران. مدیریت برند، ۷ (۲۴)، ۱۸۱-۲۳۰.
- پردیس، نادر؛ عمادی، محمود. (۱۳۹۲)، بررسی روند تحول خدمات بانک‌های توسعه‌ای دنیا: از توسعه صنعتی تا توسعه پایدار. نخستین کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی.
- پوستینچی، مجتبی؛ تحصیلی، حسن؛ کریمی، مصطفی. (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر رقابت جهت نیل به اهداف اقتصاد مقاومتی بر ثبات بانک‌ها، دوفصلنامه اقتصادپولی، ۲۳ (۱۱)، ۱۲۳-۱۴۵.
- تقوی، حمید؛ احمدی، علی؛ بنیادی، علی. (۱۳۹۸). شناسایی عوامل حیاتی موفقیت بانکداری پایدار با رویکرد آمیخته. مدیریت فردا، ۱۸ (۶۰)، ۱۹-۳۲.
- تولایی، روحی. (۱۳۹۸)، فنون و ابزارهای روش پژوهش در مدیریت، انتشارات جهاد دانشگاهی تهران.
- جعفری، آمنه؛ کاظمی، سمیه. (۱۳۹۶). بانکداری سبز در بستر اقتصاد سبز. فصلنامه روند، ۲۴ (۷۸)، ۱-۱۱.

- جلالی، رستم؛ خالدی، بهنام. (۱۳۹۷)، متاستز: روش‌ها و فنون، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه.
- حبیبی، آرش؛ عرب، سمیه. (۱۳۹۷). بانکداری پایدار: مفهوم‌سازی و ایجاد مقیاسی برای سنجش آن. فصلنامه پارس‌مدیر، ۴ (۱۰)، ۱۵-۱.
- حقیقی، منیژه؛ تقوی، زهرا. (۱۳۹۶). پذیرش فناوری اطلاعات سبز با استفاده از چارچوب فناوری-سازمان-محیط در صنعت بانکداری. مطالعات مدیریت کسب و کار هوشمند، ۹ (۳۴)، ۶۳-۹۴.
- خالقی، جواد. (۱۳۹۷)، نقش نظام بانکی در تحقق اقتصاد مقاومتی، فصلنامه پژوهش ملل دوره ۳ (۱)، ۴۲-۶۹.
- خالقی، محمدجواد. (۱۳۹۷)، نقش نظام بانکی در تحقق اقتصاد مقاومتی، نشریه مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، دور ۵، شماره ۱۳، ص ۱-۱۱.
- خوانساری، رسول؛ قلیچ، وهاب. (۱۳۹۴)، اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی، نشریه تحقیقات مالی-اسلامی، دوره ۵ (۹)، ۹۱ تا ۱۲۰.
- رضایی، داود؛ اقدسی، محمد؛ سعیدی، فرشاد. (۱۴۰۰). شناسایی انواع رویکردهای بانکداری اجتماعی و تحلیل اثرات آنها بر بانک‌ها. پژوهش‌های مدیریت در ایران، ۲۵ (۱۱۱)، ۲۶-۴۹.
- رضایی، عباس؛ زارع، محسن. (۱۳۹۵)، طراحی مدل ساختاری-تفسیری عوامل انتقال فناوری موفقیت‌آمیز در راستای رسیدن به توسعه پایدار، فصلنامه علمی-پژوهشی مدیریت فردا، ۲۰ (۱) ص ۶۱-۷۹.
- رضائی، امین؛ نوید فاتیحی راد، زهرا شکوه، سمانه مهدی زاده. ۱۳۹۹. بانکداری پایدار در چهارچوب گفتمان توسعه پایدار. دهمین کنگره سراسری فناوری‌های نوین در حوزه توسعه پایدار ایران
- رفیعیایی، سیداحمد. ۱۳۹۷. نقش مولفه‌های اقتصاد مقاومتی در توسعه پایدار. ۱. ا. پدافند غیر عامل و امنیت. ۹۹-۱۲۵.
- رنجبر، حجت؛ نصرتی، بهاره؛ رنجبر، سعید. (۱۳۹۵)، اقتصاد مقاومتی و راهکارهای عملیاتی کردن آن در نظام بانکی کشور، نخستین کنفرانس بین‌المللی پارادیم‌های نوین مدیریت هوشمندی تجاری و سازمانی، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- رنجبر، حجت؛ نصرتی، بهاره؛ رنجبر، سعید. (۱۳۹۵)، اقتصاد مقاومتی و راهکارهای عملیاتی کردن آن در نظام بانکی کشور، نخستین کنفرانس بین‌المللی پارادیم‌های نوین مدیریت هوشمندی تجاری و سازمانی، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- سیفالو، سجاد. (۱۳۹۵)، طراحی الگوی بانکداری مقاومتی مطالعه موردی بانک نیازهای اساسی، فصلنامه اقتصاد اسلامی، ۱۶ (۶۴)، ۵۵-۸۵.
- سیفالو، سجاد. (۱۳۹۵)، طراحی الگوی بانکداری مقاومتی مطالعه موردی بانک نیازهای اساسی، فصلنامه اقتصاد اسلامی، دوره ۱۶، شماره ۶۴ ص ۵۵-۸۵.

- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. *Modern methods for business research*, 295(2), 295-33.
- Dinçer, H., Yüksel, S., Pınarbaşı, F., & Çetiner, İ. T. (2019). Measurement of Economic and Banking Stability in Emerging Markets by Considering Income Inequality and Nonperforming Loans. In *Maintaining Financial Stability in Times of Risk and Uncertainty* (pp. 49-68). IGI Global.
- Dugelay, E., Asiru, B. (2017). Progress on sustainable banking A global perspective, The financial sector and the future of the planet. 13(3), 175-179.
- Ferguson, P., & Wollersheim, L. (2020). 11 The World Bank's resilience discourse. *Rethinking Multilateralism in Foreign Aid: Beyond the Neoliberal Hegemony*, 122.
- Figueres, C., & Blom, P. (2018). Building blocks for a sustainable finance future for Europe. *Policy & Politics*, 34(3), 429-451.
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the academy of marketing science*, 43(1), 115-135.
- Hoque, N., Mowla, M. M., Uddin, M. S., Mamun, A., & Uddin, M. R. (2019). Green Banking Practices in Bangladesh: A Critical Investigation. *International Journal of Economics and Finance*, 11(3), 58-68.
- Kemunto, E. R., & Kagiri, A. (2018). Effect Of Implementation Of FINTECH Strategies On Competitiveness In The Banking Sector In Kenya: A Case Of KCB Bank Kenya. *European Journal of Business and Strategic Management*, 3(3), 29-40.
- Kumar, K., & Prakash, A. (2019). Managing sustainability in banking: extent of sustainable banking adaptations of banking sector in India. *Environment, Development and Sustainability*, 1-19.
- Nájera-Sánchez, J. J. (2020). A systematic review of sustainable banking through a co-word analysis. *Sustainability*, 12(1), 278.
- Nizem, E., Ng, A., Dewandaru, G., Nagayev, R., & Nkoba, M. A. (2019). The impact of social and environmental sustainability on financial performance: A global analysis of the banking sector. *Journal of Multinational Financial Management*, 49, 35-53.
- شادمهری، محمدطاهر؛ محمدصادق محمدی، ابراهیم قائد. ۱۳۹۹. اقتصاد مقاومتی، شاخص ها و الزامات از منظر قرآن و اهل بیت (ع). دومین کنفرانس بین المللی نوآوری در مدیریت کسب و کار و اقتصاد
- شاهبند، حمید؛ کبکانی، حسین؛ شجاعی، نعیمه. (۱۳۹۵). ارائه مدل و تحلیل کمی خدمات پولی و مالی بانک ها بر مبنای ابعاد عملکردی در بانکداری سبز. *راهبرد مدیریت مالی*، ۴ (۱۴)، ۵۲-۳۶.
- شکوه، زهرا؛ مهدوی، سمانه؛ رضائی، امین. (۱۳۹۹). بانکداری پایدار در چهارچوب گفتمان توسعه پایدار. *فناوری‌های نوین در حوزه توسعه پایدار ایران*، ۱۰ (۱)، ۱۵-۱.
- شهبازی، مهدی؛ حبیبی، بهرام؛ سلگی، محمد. (۱۳۹۹). طراحی و تبیین الگوی بانکداری اجتماعی در ایران: شناسایی پیشایندها و پیامدها. *تحقیقات مالی اسلامی*، ۱۰ (۱۹)، ۶۷-۱۱۰.
- شیروی، عبدالحسین، خدایپرست، ناصر. (۱۳۹۸). اقتصاد مقاومتی و توسعه پایدار در اسناد بین المللی. *فصلنامه مطالعات حقوق عمومی دانشگاه تهران*، ۴۹ (۱)، ۲۴۹-۲۷۰.
- عابدینی، زینب؛ زارعی، هادی. (۱۳۹۶). شناسایی تاثیرات انتقال فناوری TOT بر توسعه صنعت بانکداری الکترونیک ایران، هفتمین همایش ملی بانکداری الکترونیک و نظام‌های پرداخت، تهران، پژوهشکده پولی و بانکی.
- عیسوی، محمود؛ طلایی، علی. (۱۳۹۸). خصوصیات و معیارهای سیاست‌های پولی در اقتصاد مقاومتی، *فصلنامه معرفت اقتصاد اسلامی*، ۳ (۱)، ۲۰۳-۲۲۳.
- مرادی، داود؛ شیخی، ممدتقی، خادم، طلیعه. (۱۳۹۸). بررسی تاثیر تحقق مدل بانکداری توسعه اجتماعی بر رشد و توسعه اقتصادی کشور با تاکید بر شبکه بانکی، ۱۱ (۴۲)، ۱۲۱-۱۴۴.
- مقدم، محمدمهدی، ۱۳۹۹. اقتصاد مقاومتی و تحقق جهاد اقتصادی، ششمین همایش بین المللی مطالعات اقتصادی و مدیریت در جهان اسلام، تهران
- ناصری، اسماعیل؛ عباسی، محمد؛ جمشیدی، علی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی، ۷ (۲۸)، ۱۲۷-۱۴۰.
- ناصری، اسماعیل؛ عباسی، محمد؛ جمشیدی، علی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی، دوره ۷، شماره ۲۸، ص ۱۲۷-۱۴۰.
- Abubakar, L., & Handayani, T. (2019). Implication to Implementation of Sustainable Banking Principles on The Banking Sector to Sustainable Reporting Obligation. *Jurnal Dinamika Hukum*, 19(1).
- Aracil, E., Nájera-Sánchez, J. J., & Forcadell, F. J. (2021). Sustainable banking: A literature review and integrative framework. *Finance Research Letters*, 101932.

- Nosratabadi, S., Pinter, G., Mosavi, A., & Semperger, S. (2020). Sustainable banking: evaluation of the European business models. *Sustainability*, 12(6), 2314.
- Ramnarain, T. D., & Pillay, M. T. (2016). Designing Sustainable Banking Services: The Case of Mauritian Banks. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 224, 483-490.
- Sandelowski, M., & Barroso, J. (2006). Handbook for synthesizing qualitative research. springer publishing company.
- Taneja, S., & Ali, L. (2021). Determinants of customers' intentions towards environmentally sustainable banking: testing the structural model. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 59, 102418.
- Torre Olmo, B., Cantero Saiz, M., & Sanfilippo Azofra, S. (2021). Sustainable Banking, Market Power, and Efficiency: Effects on Banks' Profitability and Risk. *Sustainability*, 13(3), 1298.
- Wang, K. T., Liu, S., & Wu, Y. (2021). Corporate social activities and stock price crash risk in the banking industry: International evidence. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 7(4), 101416.
- Yadav, R., & Pathak, G. (2013). Environmental sustainability through green banking: A study on private and public sector banks in India. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 6(08), 37-48.
- Yip, A. W., & Bocken, N. M. (2018). Sustainable business model archetypes for the banking industry. *Journal of Cleaner Production*, 174, 150-169.
- Yip, A. W., & Bocken, N. M. (2018). Sustainable business model archetypes for the banking industry. *Journal of Cleaner Production*, 174, 150-169.
- Zhixia, C., Hossen, M. M., Muzafary, S. S., & Begum, M. (2018). Green banking for environmental sustainability-present status and future agenda: Experience from Bangladesh. *Asian Economic and Financial Review*, 8(5), 571-585.